VEŘEJNÁ SPRÁVA VE SVOBODNÉM STÁTĚ BAVORSKO

DIE ÖFFENTLICHE VERWALTUNG IM FREISTAAT BAYERN

Průvodce pro orientaci a komunikaci

Ein Leitfaden zur Orientierung und für Kommunikation

TIRÁŽ | *IMPRESSUM*

VYDAVATELÉ | *HERAUSGEBER:*
Regionální sdružení obcí a měst EUREGIO EGRENSIS
Na Vyhlídce 53, 360 01 Karlovy Vary
EUREGIO EGRENSIS Arbeitsgemeinschaft Bayern e.V. / Beratungsbüro Oberfranken
Fikentscherstr. 24, 95615 Marktredwitz
www.euregio-egrensis.eu | www.beratungsbueros.eu
Březen 2022 | März 2022

REDAKČNÍ RADA | *REDAKTIONSGRUPPE:*
JUDr. Eva Ropková LL.M., Dipl.-Verww. (FH) Daniel Wendrock,
Dr. Christian Arbeiter, StDin Andrea Hielscher, Dr. Christine Thümmler,
Dipl.-Verww. (FH) Rüdiger Neubauer, Ing. Zdeněk Gaudek

GRAFIKA A LAYOUT | *GRAFIKEN UND LAYOUT:*
BERGWERK Strategie und Marke GmbH
Kupferberg – Berlin
www.bergwerk.ag

Z důvodu přehlednosti se v této publikaci při označení osob a u osobních podstatných jmen používá mužský rod. Tyto pojmy se z hlediska zásady rovného zacházení vztahují na všechna pohlaví. *Aus Gründen der Übersichtlichkeit wird bei Personenbezeichnungen und personenbezogenen Hauptwörtern in dieser Publikation die männliche Form verwendet. Entsprechende Begriffe gelten im Sinne der Gleichbehandlung grundsätzlich für alle Geschlechter.*

Publikace je financována z evropského programu Cíl EÚS Česká republika – Svobodný stát Bavorsko 2014-2020 (INTERREG V) a Bavorským státním ministerstvem financí a vlasti. *Die Broschüre wird aus dem EU-Programm Ziel ETZ Freistaat Bayern – Tschechische Republik 2014-2020 (INTERREG V) sowie durch das Bayerische Staatsministerium der Finanzen und für Heimat gefördert.*

ZDROJ OBRÁZKU NA TITULNÍ STRANĚ | *BILDNACHWEIS TITELBILD:*
Radnice města Marktredwitz | *Rathaus der Stadt Marktredwitz: Stadt Marktredwitz*

Ziel ETZ | Cíl EÚS
Freistaat Bayern – Tschechische Republik
Česká republika – Svobodný stát Bavorsko
2014 – 2020 (INTERREG V)

Europäische Union
Evropská unie
Europäischer Fonds für regionale Entwicklung
Evropský fond pro regionální rozvoj

gefördert durch

Bayerisches Staatsministerium der Finanzen und für Heimat

ONLINE VERZE
ONLINE-VERSION

OBSAH

INHALTSVERZEICHNIS

04 **Předmluva** | *Vorwort*

06 **Ústavní základy Svobodného státu Bavorsko** |
Verfassungsrechtliche Grundlagen des Freistaats Bayern

- **09** **Moc zákonodárná (legislativa)** |
  Die gesetzgebende Gewalt (Legislative)
- **10** **Moc výkonná (exekutiva)** |
  Die vollziehende Gewalt (Exekutive)
- **12** **Moc soudní (judikativa)** |
  Die rechtsprechende Gewalt (Judikative)

16 **Správní právo a hierarchie norem** |
Verwaltungsrecht und Normenhierarchie

20 **Státní správa** | *Die Staatsverwaltung*

24 **Územní samospráva** | *Die kommunale Selbstverwaltung*

- **25** **Obce** | *Die Gemeinden*
- **30** **(Zemské) Okresy** | *Die Landkreise*
- **32** **Kraje** | *Die Bezirke*

38 **Veřejná služba ve Svobodném státě Bavorsko** |
Der öffentliche Dienst im Freistaat Bayern

40 **Výslovnost v němčině [pouze česky]** |
Aussprache im Deutschen [nur auf Tschechisch]

44 **Komunikační pomůcka [pouze česky]** |
Kommunikationshilfe [nur auf Tschechisch]

54 **Česko-německý slovník** | *Tschechisch-Deutsches Wörterverzeichnis*

PŘEDMLUVA

Jedněmi z nejvýznamnějších subjektů rozvíjejících spolupráci v česko-bavorském příhraničí jsou obce a města na obou stranách hranice. Více než tři desítky let otevřených a bezprostředních kontaktů daly poznat mnohé ze života samospráv a způsobů řízení věcí veřejných. Základní kámen, právo na svébytnou správu veřejného života v jednotlivých obcích, je na obou stranách hranice stejný. Rozdílnost nacházíme ve způsobu, jak jej naplňujeme. Právě s cílem pomoci orientovat se v systému organizace výkonu místní správy a zároveň pomoci s překonáváním jazykové bariéry je zpracována tato jednoduchá a stručná brožura. Snad se stane užitečnou pomůckou při seznamování s odlišnostmi v systému tvorby orgánů a uplatňování principů řízení samosprávy i pomůckou pro zvládání základních frází používaných v jednáních na úřadech.

Snad si tento „slovníček" rychle najde cestu ke svým uživatelům, jako jeho předchůdci adresovaní hasičům a záchranářům.

František Čurka
Starosta obce Halže
Prezident pracovního sdružení EUREGIO EGRENSIS Čechy

VORWORT

Zu den wichtigsten Einrichtungen, die die Zusammenarbeit im tschechisch-bayerischen Grenzgebiet entwickeln, gehören die Gemeinden und Städte auf beiden Seiten der Grenze. Mehr als drei Jahrzehnte offener und direkter Kontakte haben viele Einblicke in die Kommunalverwaltungen und die Art der Verwaltung öffentlicher Angelegenheiten ermöglicht. Der Eckpfeiler, das Recht auf Selbstverwaltung des öffentlichen Lebens in den einzelnen Gemeinden, ist auf beiden Seiten der Grenze derselbe. Der Unterschied liegt in der Weise, wie wir sie ausüben. Diese einfache und übersichtliche Broschüre soll dabei helfen, sich im System der öffentlichen Verwaltung zurechtzufinden und die Sprachbarriere zu überwinden. Sie wird hoffentlich ein nützliches Hilfsmittel sein, um sich mit den Unterschieden im System der Gremienbildung und der Anwendung der Grundsätze der kommunalen Verwaltung vertraut zu machen sowie ein Hilfsmittel zur Beherrschung der grundlegenden Formulierungen, die bei Verhandlungen in den Behörden Gebrauch finden.

Es bleibt zu hoffen, dass dieses „Wörterbuch" schnell den Weg zu seinen Nutzern findet, genau wie seine Vorgänger, die sich an die Feuerwehr und den Rettungsdienst richteten.

František Čurka
Bürgermeister der Gemeinde Halže
Präsident der EUREGIO EGRENSIS Arbeitsgemeinschaft Böhmen

ÚSTAVNÍ ZÁKLADY SVOBODNÉHO STÁTU BAVORSKO

VERFASSUNGSRECHTLICHE GRUNDLAGEN DES FREISTAATS BAYERN

Svobodný stát Bavorsko je jednou z 16 německých spolkových zemí a jedním z členských států Spolkové republiky Německo (SRN). Jako člen federace má sice určitou státoprávní, ale nikoli mezinárodněprávní subjektivitu.

Toto postavení vyplývá z Bavorské ústavy (Bayerische Verfassung, BV) z roku 1946 a ze Základního zákona (ústavy) SRN z roku 1949. Zákonodárná kompetence je rozdělena mezi spolkový stát (federace) a spolkové země. Mezi důležité oblasti, které jsou v kompetenci jednotlivých spolkových zemí, patří např. komunální správa, vnitřní bezpečnost a školství. Příkladem výlučné zákonodárné kompetence spolkového státu je oblast týkající se státní příslušnosti, autorského a cizineckého práva.

Oblast veřejné správy je v zásadě věcí spolkových zemí, i když jejím prostřednictvím dochází v podstatě k naplňování zákonů spolkového státu.

*Der Freistaat Bayern ist eines der **16 deutschen Bundesländer** und somit ein Teilstaat der Bundesrepublik Deutschland. Damit besitzt er zwar eine gewisse staatsrechtliche, aber keine völkerrechtliche Subjektivität.*

*Die Rechtsgrundlagen dafür finden sich in der **Bayerischen Verfassung** (BV) von 1946 und dem Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland (GG) von 1949. Die Gesetzgebung ist auf Bund und Länder verteilt. Wichtige Rechtsgebiete in der Zuständigkeit der Bundesländer sind z. B. das Kommunalrecht, das Polizeirecht oder das Schulrecht. Beispiele für Gesetzgebungszuständigkeiten des Bundes sind etwa das Staatsangehörigkeitsrecht, das Urheberrecht oder das Ausländerrecht.*

Die öffentliche Verwaltung ist grundsätzlich Sache der Länder, auch soweit hierdurch Gesetze des Bundes vollzogen werden.

VZTAH SPOLKOVÝ STÁT – SPOLKOVÉ ZEMĚ

VERHÄLTNIS BUND – LÄNDER

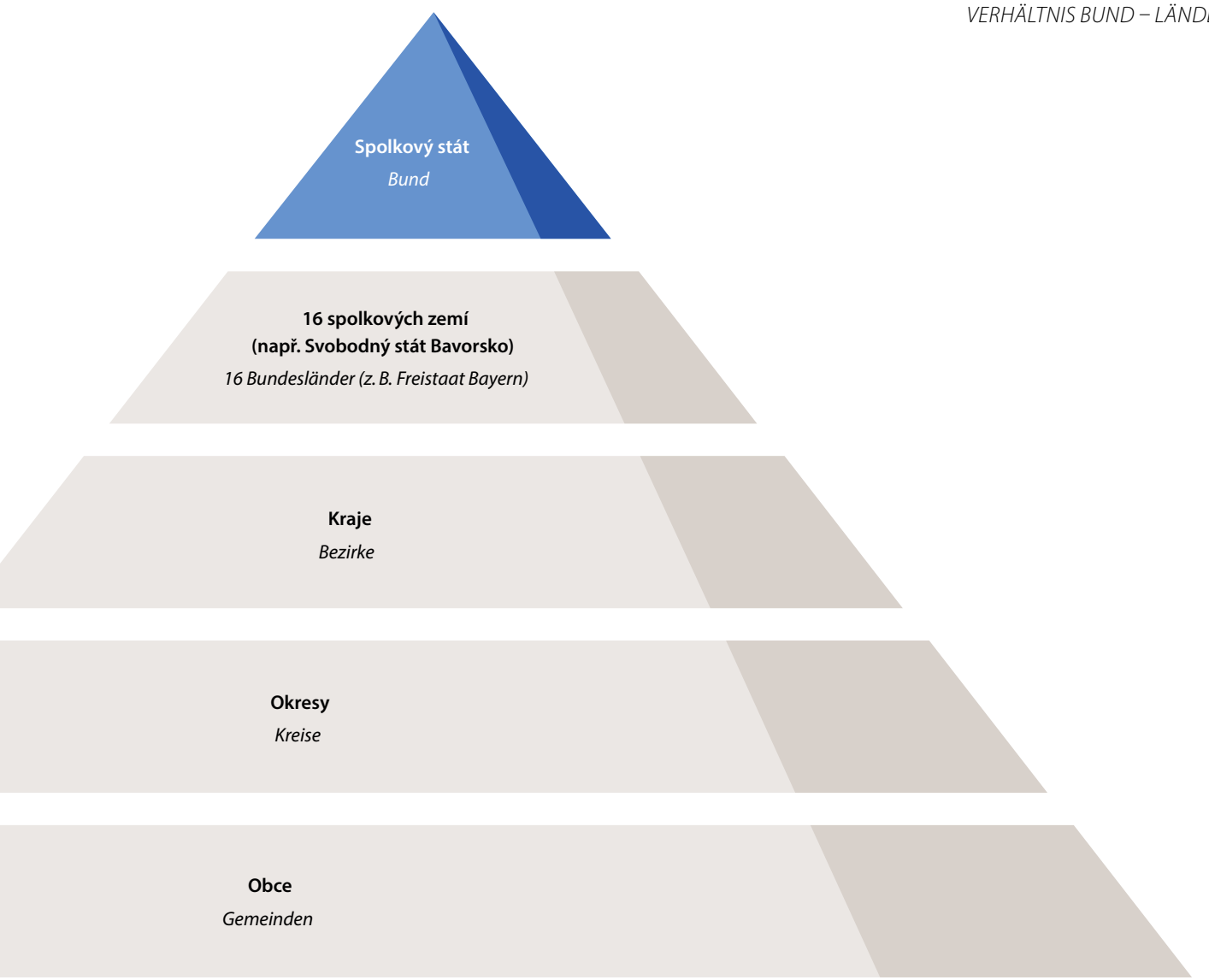

Podle Bavorské ústavy je Svobodný stát Bavorsko demokratický a sociální právní stát. Název „Svobodný stát" nemá nějaký konkrétní význam, ale je vyjádřením toho, že se jedná o republiku demokratického charakteru. Shodné označení používá také Sasko a Durynsko.

Existují dvě verze bavorského státního znaku:

Nach der Bayerischen Verfassung ist der Freistaat Bayern ein demokratischer und sozialer Rechtsstaat. Der Begriff „Freistaat" hat keine eigene Bedeutung, sondern ist als Synonym für eine demokratisch verfasste Republik zu verstehen. Die Bezeichnung führen außer dem Freistaat Bayern noch die Bundesländer Sachsen und Thüringen.

Das bayerische Staatswappen gibt es in zwei Versionen:

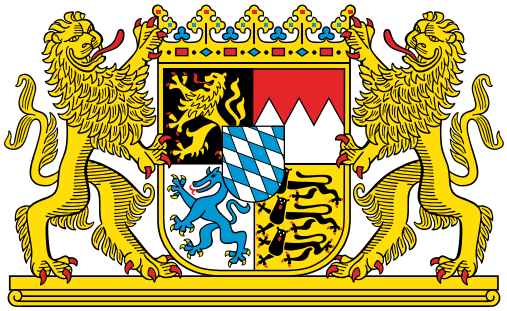

Velký bavorský státní znak
Großes bayerisches Staatswappen

Malý bavorský státní znak
Kleines bayerisches Staatswappen

© Bavorské státní ministerstvo vnitra, sportu a integrace
© Bayerisches Staatsministerium des Innern, für Sport und Integration

Ústava garantuje svým státním občanům rozsáhlá základní práva a svobody, které mohou být omezeny pouze zákonem z důvodu veřejného blaha. Dále upravuje organizaci a vztah mezi mocí zákonodárnou, výkonnou a soudní a jejich orgány podle principu dělby moci.

Die Verfassung garantiert den Staatsbürgern umfassende Grundrechte, die nur durch Gesetz aus Gründen des öffentlichen Wohls eingeschränkt werden dürfen. Sie regelt des Weiteren die Organisation und das Verhältnis der einzelnen Staatsgewalten und ihrer Organe nach dem Prinzip der Gewaltenteilung (Legislative – Exekutive – Judikative).

MOC ZÁKONODÁRNÁ (LEGISLATIVA)

DIE GESETZGEBENDE GEWALT (LEGISLATIVE)

Svobodný stát Bavorsko je **parlamentní demokracií** s prvky přímé demokracie. Zákonodárná moc přísluší zásadně **Bavorskému zemskému sněmu (jednokomorový parlament).**

Sněm je volen na dobu pěti let v obecných, rovných, přímých a tajných volbách. Skládá se z nejméně 180 poslanců. Do sněmu mohou být zvoleny všechny osoby oprávněné volit (od 18 let).

Návrhy zákonů mohou být sněmu předkládány jeho poslanci, vládou státu nebo lidem. Zákony mohou být přijaty nejméně po dvou čteních. K rozhodnutí sněmu postačuje prostá většina. U zákonů měnících ústavu je nutná dvoutřetinová většina a současně musí být odsouhlaseny i v referendu.

Lid může přímo ovlivňovat legislativu prostřednictvím návrhů na konání referend.

*Der Freistaat Bayern ist eine **parlamentarische Demokratie** mit direktdemokratischen Elementen. Die Gesetzgebung obliegt grundsätzlich dem **Bayerischen Landtag (Einkammerparlament).***

Der Landtag wird für eine Zeitdauer von fünf Jahren in allgemeinen, gleichen, unmittelbaren und geheimen Wahlen gewählt. Er besteht aus mindestens 180 Abgeordneten. Wählbar sind alle wahlberechtigten Personen (ab 18 Jahren).

Gesetzesvorlagen können in Bayern aus der Mitte des Landtags, von der Staatsregierung oder vom Volk in den Landtag eingebracht werden. Die Gesetze können nach mindestens zwei Lesungen im Landtag beschlossen werden. Grundsätzlich genügt die einfache Mehrheit, für verfassungsändernde Gesetze sind eine Zweidrittelmehrheit und ein Volksentscheid erforderlich.

Das Volk kann über Volksbegehren und Volksentscheide unmittelbar auf die Gesetzgebung Einfluss nehmen.

MOC VÝKONNÁ (EXEKUTIVA)

DIE VOLLZIEHENDE GEWALT (EXEKUTIVE)

Veřejná správa je – s výjimkou několika spolkových úřadů – věcí jednotlivých spolkových zemí, a to i když jde o provádění zákonů spolkového státu. V praxi jsou proto pro práci bavorské správy zásadně určující rozhodnutí spolku a jeho legislativa.

Bavorská státní vláda je v Bavorsku nejvyšším orgánem moci výkonné. Jsou jí podřízeny zemské úřady (viz kapitola (Zemské) Okresy).

Vládě předsedá ministerský předseda (premiér), který je volen sněmem v tajném hlasování. Premiér řídí činnost vlády a určuje základní směr politiky (kompetence směřování).

Má právo zákonodárné iniciativy i omezené právo udělit milost. Zastupuje Bavorsko navenek.

Die öffentliche Verwaltung ist – mit Ausnahme weniger Bundesbehörden – Sache der einzelnen Bundesländer, auch und gerade, wenn es um den Vollzug von Bundesgesetzen geht. In der Praxis wird daher die Arbeit der bayerischen Verwaltung sehr stark von den Entscheidungen des Bundes und dessen Gesetzgebung bestimmt.

Die Bayerische Staatsregierung ist die oberste Exekutivbehörde im Freistaat Bayern. Ihr sind die Landesbehörden untergeordnet (s. Kapitel „Die Landkreise“).

*Der Staatsregierung steht der **Ministerpräsident** vor. Er wird in geheimer Abstimmung vom Landtag gewählt. Der Ministerpräsident leitet die Geschäfte der **Staatsregierung** und bestimmt die Richtlinien der Politik (Richtlinienkompetenz).*

Er hat ein eigenes Gesetzesinitiativrecht sowie ein eingeschränktes Begnadigungsrecht und vertritt den Freistaat Bayern nach außen.

Maximilianeum v Mnichově – sídlo bavorského sněmu

Das Maximilianeum in München – Sitz des Bayerischen Landtags

MOC SOUDNÍ (JUDIKATIVA)

DIE RECHTSPRECHENDE GEWALT (JUDIKATIVE)

SPRÁVNÍ SOUDNICTVÍ
VERWALTUNGSGERICHTSBARKEIT

V rámci německého soudnictví je rozlišováno mezi **ústavním** a **specializovaným soudnictvím**.

Specializované soudnictví se dělí na pět druhů (obecné, správní, pracovní, sociální a finanční). Obecné soudnictví je čtyřstupňové (má čtyři instance) a finanční soudnictví je dvoustupňové. Ostatní druhy soudnictví mají tři instance. SRN je nositelem soudní moci pouze v případě soudů poslední instance, u všech ostatních jsou to spolkové země.

V případě správního soudnictví by to v Bavorsku znamenalo toto: Pokud občan podá opravný prostředek proti správnímu rozhodnutí, rozhoduje v prvním stupni v závislosti na místní příslušnosti jeden ze šesti bavorských správních soudů, ve druhém stupni Bavorský správní dvůr v Mnichově. V nejvyšší instanci by rozhodoval Spolkový správní soud v Lipsku jako soud SRN.

Šest bavorských správních soudů sídlí v Ansbachu, Augsburgu, Bayreuthu, Mnichově (München), Řezně (Regensburg) a Würzburgu.

*Das deutsche Gerichtswesen unterscheidet die **Verfassungsgerichtsbarkeit** und die **Fachgerichtsbarkeit**.*

***Die Fachgerichtsbarkeit unterteilt sich in fünf Zweige** (ordentliche Gerichtsbarkeit, Verwaltungsgerichtsbarkeit, Arbeitsgerichtsbarkeit, Sozialgerichtsbarkeit und Finanzgerichtsbarkeit). Die ordentliche Gerichtsbarkeit ist vierstufig (vier Instanzen), die Finanzgerichtsbarkeit zweistufig, die übrigen Gerichtsbarkeiten sind dreistufig aufgebaut. Nur bei den letztinstanzlichen Gerichten ist der Bund Träger der Gerichtshoheit, im Übrigen sind es die einzelnen Bundesländer.*

Am Beispiel der Verwaltungsgerichtsbarkeit heißt dies für Bayern: Wenn ein Bürger Rechtsmittel gegen einen Verwaltungsakt einlegt, entscheidet in erster Instanz – je nach örtlicher Zuständigkeit – eines der sechs bayerischen Verwaltungsgerichte und in zweiter Instanz der Bayerische Verwaltungsgerichtshof in München. In der obersten Instanz ist das Bundesverwaltungsgericht in Leipzig als Bundesgericht zuständig.

*In Bayern gibt es **sechs Verwaltungsgerichte** mit Sitz in Ansbach, Augsburg, Bayreuth, München, Regensburg und Würzburg.*

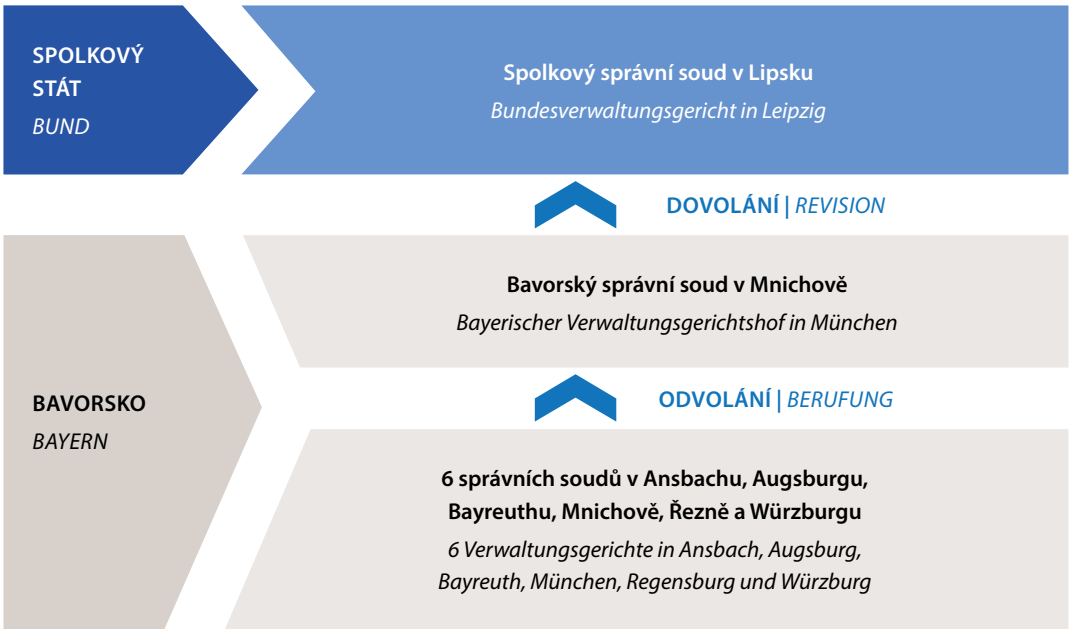

HLAVNÍ ROZDÍLY
HAUPTUNTERSCHIEDE

STÁTNÍ FORMA
STAATSFORM

MEZINÁRODNÍ SUBJEKTIVITA
VÖLKERRECHTLICHE SUBJEKTIVITÄT

ZÁKLADNÍ PRÁVNÍ PŘEDPIS
GRUNDGESETZ

KATALOG ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD
GRUNDRECHTSKATALOG

PARLAMENT
PARLAMENT

PŘEDSTAVITEL STÁTU/ZASTUPOVÁNÍ STÁTU NAVENEK
STAATSOBERHAUPT/VERTRETUNG NACH AUSSEN

PREMIÉR
PREMIERMINISTER/MINISTERPRÄSIDENT

SPRÁVNÍ SOUDNICTVÍ
VERWALTUNGSGERICHTSBARKEIT

ČESKÁ REPUBLIKA
TSCHECHISCHE REPUBLIK

republika
Republik

má
ja

Ústava ČR
Verfassung der Tschechischen Republik

samostatný dokument
eigenständiges Dokument

dvoukomorový (Poslanecká sněmovna a Senát)
Zweikammerparlament (Abgeordnetenhaus und Senat)

prezident
Präsident

jmenován prezidentem republiky
wird durch den Präsidenten ernannt

obecné soudy
ordentliche Gerichte

SVOBODNÝ STÁT BAVORSKO
FREISTAAT BAYERN

jedna ze 16 zemí federace SRN
eines von 16 deutschen Bundesländern

nemá
nein

Základní zákon SRN, Bavorská ústava
Grundgesetz für die BRD, Bayerische Verfassung

součástí Základního zákona SRN a Bavorské ústavy
Bestandteil des Grundgesetzes und der Bayerischen Verfassung

jednokomorový (Bavorský zemský sněm)
Einkammerparlament (Bayerischer Landtag)

ministerský předseda („premiér“)
Ministerpräsident („Premier“)

volen parlamentem
wird vom Parlament gewählt

specializované soudy
spezielle (Verwaltungs-)Gerichte

SPRÁVNÍ PRÁVO A HIERARCHIE NOREM

VERWALTUNGSRECHT UND NORMENHIERARCHIE

V souladu s federativním uspořádáním SRN je správní právo částečně spolkovým právem i právem zemským. V závislosti na rozdělení zákonodárné kompetence tak existuje spolkové a bavorské správní právo.

Nezávisle na tom se správní právo dělí na obecné a zvláštní správní právo.

Obecné správní právo upravuje obecně správní řízení a obecné právní instituty, které platí v zásadě pro celou veřejnou správu. Nejdůležitějším zákonem je v tomto směru Bavorský zákon o správním řízení (Bayerisches Verwaltungsverfahrensgesetz, BayVwVfG).

Naproti tomu **zvláštní správní právo** upravuje zvláštní právní oblasti správního práva.

Je důležité zdůraznit, že každý právní předpis spolkového státu má přednost před odporujícím právním předpisem spolkové země. Proto dokonce i jednoduché spolkové nařízení (SRN) je v hierarchii norem nad ústavou spolkové země.

Der föderalen Struktur der Bundesrepublik entsprechend ist das Verwaltungsrecht teilweise Bundesrecht, teilweise Landesrecht. Es gibt also je nach Gesetzgebungskompetenz bundesdeutsches und bayerisches Verwaltungsrecht.

Das Verwaltungsrecht unterteilt sich unabhängig davon in das Allgemeine Verwaltungsrecht und das besondere Verwaltungsrecht.

*Das **Allgemeine Verwaltungsrecht** regelt die allgemeinen Verfahren und die allgemeinen Rechtsinstitute, die grundsätzlich überall in der öffentlichen Verwaltung Anwendung finden. Das wichtigste Gesetz ist hier das Bayerische Verwaltungsverfahrensgesetz (BayVwVfG).*

*Das **besondere Verwaltungsrecht** regelt demgegenüber einzelne besondere Rechtsgebiete des Verwaltungsrechts.*

Wichtig ist, dass jedwede bundesrechtliche Rechtsvorschrift einer etwaig gegenläufigen Rechtsvorschrift der Bundesländer vorgeht. Eine einfache Verordnung des Bundes steht damit in der Normenhierarchie sogar über einer Vorschrift der Landesverfassung.

HIERARCHIE NOREM
SPOLKOVÝ STÁT – SPOLKOVÉ ZEMĚ

NORMENHIERARCHIE
BUND – LÄNDER

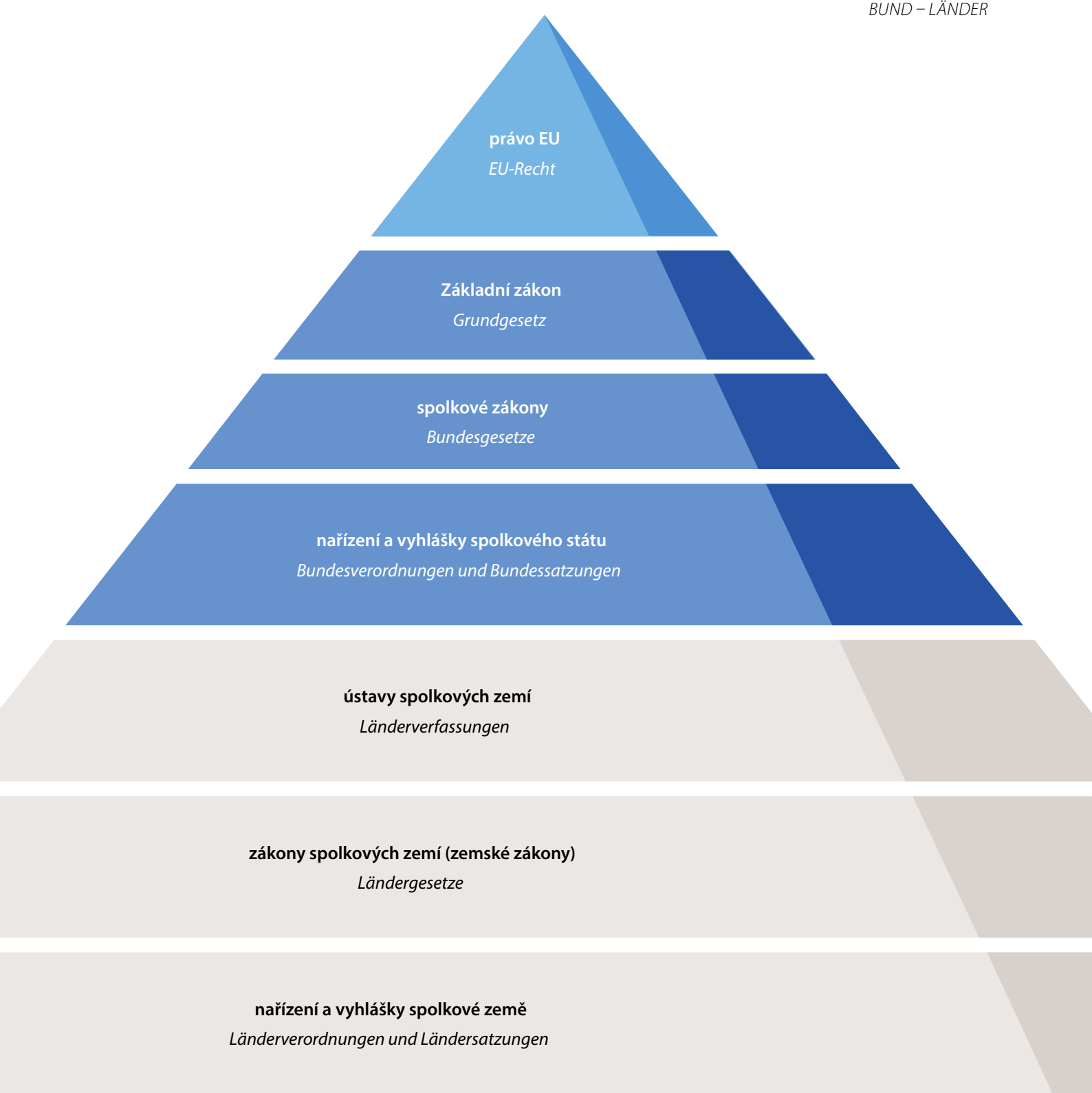

HLAVNÍ ROZDÍLY
HAUPTUNTERSCHIEDE

VLASTNOSTI PRÁVNÍCH NOREM
EIGENSCHAFTEN DER RECHTSNORMEN

HIERARCHIE NOREM
NORMENHIERARCHIE

OPRAVNÉ PROSTŘEDKY VE SPRÁVNÍM PRÁVU
VERWALTUNGSRECHTSBEHELFE

CITACE ZÁKONŮ
GESETZESZITATE

ČESKÁ REPUBLIKA
TSCHECHISCHE REPUBLIK

striktní rozlišování platnosti a účinnosti
strikte Unterscheidung zwischen Inkrafttreten und Wirksamkeit

Ústava je z hlediska právní síly nadřazená všem zákonům.
Die Verfassung steht über allen Gesetzen.

odvolání
Berufung (Widerspruch)

údaj o zveřejnění ve Sbírce zákonů (Sb.)
Angabe der Veröffentlichung in der Gesetzessammlung (Slg.)

SVOBODNÝ STÁT BAVORSKO
FREISTAAT BAYERN

platnost a účinnost není rozlišována
keine Unterscheidung zwischen Inkrafttreten und Wirksamkeit

Zákony a nařízení SRN jsou z hlediska právní síly nadřazeny Bavorské ústavě.
Einfache Gesetze oder Verordnungen des Bundes stehen über der Bayerischen Verfassung.

zpravidla není řádný opravný prostředek
in der Regel kein Widerspruchsverfahren

zpravidla není uváděno zveřejnění ve sbírce zákonů
in der Regel keine Veröffentlichung in der Gesetzessammlung

STÁTNÍ SPRÁVA

DIE STAATSVERWALTUNG

Bavorská státní správa má tři úrovně.

Rozlišuje se přímá a nepřímá státní správa. V přímé státní správě plní Svobodný stát Bavorsko své úkoly prostřednictvím svých vlastních orgánů bez právní subjektivity. V případě nepřímé státní správy je správa vykonávána prostřednictvím právně samostatných právnických osob veřejného práva.

V rámci přímé státní správy se zemské správní úřady člení na nejvyšší zemské úřady, státní úřady středního stupně a nejnižší státní úřady.

Mezi nejvyšší státní orgány patří ministerstva, úřad vlády a Bavorský nejvyšší účetní dvůr.

V současné době (2022) jsou zřízena tato státní ministerstva:

Die bayerische Staatsverwaltung ist dreistufig aufgebaut.

*Sie lässt sich in **unmittelbare** und **mittelbare Staatsverwaltung** unterteilen. In der unmittelbaren Staatsverwaltung nimmt der Freistaat Bayern seine Aufgaben durch eigene Behörden ohne rechtliche Selbstständigkeit dieser Behörden wahr, in der mittelbaren Staatsverwaltung durch verselbstständigte juristische Personen des öffentlichen Rechts.*

Hinsichtlich der unmittelbaren Staatsverwaltung unterscheidet man die obersten Landesbehörden, die staatlichen Mittelbehörden und die staatlichen Unterbehörden.

*Zu den **obersten Landesbehörden** zählen die Ministerien, die Staatskanzlei und der Bayerische Oberste Rechnungshof.*

*Derzeit (2022) gibt es folgende **Staatsministerien**:*

- **Bavorské státní ministerstvo vnitra, sportu a integrace** | *Bayerisches Staatsministerium des Innern, für Sport und Integration*
- **Státní ministerstvo pro bydlení, výstavbu a dopravu** | *Bayerisches Staatsministerium für Wohnen, Bau und Verkehr*
- **Státní ministerstvo spravedlnosti** | *Bayerisches Staatsministerium der Justiz*
- **Státní ministerstvo školství, výchovy a vzdělávání** | *Bayerisches Staatsministerium für Unterricht und Kultus*
- **Státní ministerstvo pro vědu a umění** | *Bayerisches Staatsministerium für Wissenschaft und Kunst*
- **Státní ministerstvo financí a vlasti** | *Bayerisches Staatsministerium der Finanzen und für Heimat*
- **Státní ministerstvo hospodářství, rozvoje a energetiky** | *Bayerisches Staatsministerium für Wirtschaft, Landesentwicklung und Energie*
- **Státní ministerstvo životního prostředí a ochrany spotřebitele** | *Bayerisches Staatsministerium für Umwelt und Verbraucherschutz*
- **Státní ministerstvo pro výživu, zemědělství a lesnictví** | *Bayerisches Staatsministerium für Ernährung, Landwirtschaft und Forsten*
- **Státní ministerstvo rodiny, práce a sociálních věcí** | *Bayerisches Staatsministerium für Familien, Arbeit und Soziales*
- **Státní ministerstvo zdravotnictví a péče** | *Bayerisches Staatsministerium für Gesundheit und Pflege*
- **Státní ministerstvo digitalizace** | *Bayerisches Staatsministerium für Digitales*

Ministerstvům jsou podřízeny **správní úřady středního stupně**, které na vymezeném území plní úkoly státní správy a dozorují nejnižší státní úřady. K úřadům středního stupně se řadí sedm krajských vlád (Horní Bavorsko, Švábsko, Dolní Bavorsko, Horní Falc, Dolní Franky, Střední Franky a Horní Franky).

Nejnižšími úřady státní správy je 71 okresních úřadů, které vykonávají státní správu pro území příslušného okresu (úřady okresní správy). Okresní úřady kromě toho fungují i jako orgán okresu jako samostatné veřejnoprávní korporace, tedy jako orgán místní samosprávy příslušného okresu (dvojí funkce, viz kapitola (Zemské) Okresy).

Kromě uvedených středních a nejnižších státních úřadů s omezenou územní působností existují ještě další zemské úřady s působností pro celé Bavorsko (např. Zemský úřad pro vodohospodářství, Zemský úřad pro ochranu ústavy atd.)

Svobodný stát Bavorsko plní své správní úkoly také prostřednictvím samostatných právnických osob veřejného práva (nepřímá státní správa). Mezi ně patří kromě obcí také veřejnoprávní ústavy (např. Bavorský rozhlas) nebo státní vysoké školy.

Den Ministerien sind die ***Mittelbehörden*** *nachgeordnet, die – für einen räumlich begrenzten Bereich des Staatsgebietes – die Aufgaben der Staatsverwaltung wahrnehmen und die unteren Staatsbehörden beaufsichtigen. Zu den Mittelbehörden gehören die sieben Bezirksregierungen (Oberbayern, Schwaben, Niederbayern, Oberpfalz, Unterfranken, Mittelfranken und Oberfranken).*

Untere staatliche Verwaltungsbehörden *sind die 71 Landratsämter, die die Staatsverwaltung für den räumlichen Bereich des jeweiligen Landkreises wahrnehmen (Kreisverwaltungsbehörden). Die Landratsämter sind neben dieser Eigenschaft als staatliche Unterbehörde auch noch Behörde des jeweiligen Landkreises als eigenständige Körperschaft des öffentlichen Rechts und damit Behörde der kommunalen Selbstverwaltung des jeweiligen Landkreises (Doppelfunktion, s. Kapitel „Die Landkreise").*

Neben diesen mittleren und unteren Staatsbehörden mit beschränktem territorialem Aufgabenbereich gibt es noch weitere für ganz Bayern zuständige Landesbehörden (z. B. Landesamt für Wasserwirtschaft, Landesamt für Verfassungsschutz etc.).

Daneben nimmt der Freistaat Bayern seine Verwaltungsaufgaben auch noch durch selbstständige juristische Personen des öffentlichen Rechts wahr (mittelbare Staatsverwaltung). Das sind neben den Gemeinden auch öffentlich-rechtliche Anstalten (z. B. Bayerischer Rundfunk) oder die staatlichen Hochschulen.

STRUKTURA BAVORSKÉ STÁTNÍ SPRÁVY
STRUKTUR DER BAYERISCHEN STAATSVERWALTUNG

BAVORSKÁ STÁTNÍ SPRÁVA
BAYERISCHE STAATSVERWALTUNG

PŘÍMÁ STÁTNÍ SPRÁVA
UNMITTELBARE STAATSVERWALTUNG

bavorské zemské úřady
Bayerische Landesbehörden

nejvyšší zemské úřady (ministerstva)
oberste Landesbehörden (Ministerien)

státní úřady středního stupně (krajské vlády)
Mittelbehörden (Bezirksregierungen)

nejnižší státní úřady (okresní úřady)
Unterbehörden (Landratsämter)

NEPŘÍMÁ STÁTNÍ SPRÁVA
MITTELBARE STAATSVERWALTUNG

kraje
Bezirke

okresy
Landkreise

města a obce
Städte und Gemeinden

nadace a ústavy
Stiftungen und Anstalten

HLAVNÍ ROZDÍLY
HAUPTUNTERSCHIEDE

	ČESKÁ REPUBLIKA *TSCHECHISCHE REPUBLIK*	SVOBODNÝ STÁT BAVORSKO *FREISTAAT BAYERN*
STÁTNÍ ORGÁNY NIŽŠÍHO STUPNĚ *STAATLICHE UNTERBEHÖRDEN*	**absence okresních úřadů** *keine Kreisämter („Landratsämter")*	**71 okresních úřadů s dvojí funkcí: jako státního orgánu a jako samosprávy okresu** *71 Landratsämter („Kreisämter") mit Doppelfunktion als Staatsorgan und Selbstverwaltungsorgan des Kreises*
POŽÁRNÍ OCHRANA *FEUERWEHRWESEN*	**Požární ochrana je primárně úkolem státu, úkolem obce pouze částečně.** *Das Feuerwehrwesen ist Staatsaufgabe und nur ergänzend kommunale Aufgabe.*	**Požární ochrana je výlučně úkolem obce.** *Das Feuerwehrwesen ist ausschließlich Gemeindeaufgabe.*
POLICIE *POLIZEIWESEN*	**Policie České republiky, obecní policie** *staatliche Polizei, Gemeindepolizei*	**Policie SRN, Bavorská policie, absence obecní policie** *Bundespolizei, Bayerische Polizei, keine Gemeindepolizei*

ÚZEMNÍ SAMOSPRÁVA

DIE KOMMUNALE SELBSTVERWALTUNG

Územní samospráva se v Bavorsku vyskytuje na třech úrovních: první z nich představují obce, druhou okresy a města nespadající pod žádný okres a třetí úroveň tvoří kraje. Jedná se o samostatné samosprávné korporace výlučně v Bavorsku.

*Die kommunale Selbstverwaltung gibt es in Bayern auf drei Ebenen: Die erste Ebene bilden die Gemeinden, die zweite Ebene die Landkreise und kreisfreien Städte und die dritte Ebene die Bezirke. Letztere gibt es als **eigenständige Selbstverwaltungskörperschaften** bundesweit ausschließlich in Bayern.*

OBCE

DIE GEMEINDEN

Obce jako prvotní územní korporace mají ústavně zaručené právo samostatně regulovat místní záležitosti (samostatná působnost). Kromě toho plní i státní úkoly na ně přenesené.

Obce mají v rámci plnění svých úkolů kromě jiného i právo vydávat obecně závazné vyhlášky a nařízení, které představují obecně závazné „místní právo". Právo obcí v Bavorsku je z velké části upraveno v Bavorském obecním řádu (Bayerische Gemeindeordnung, GO).

V závislosti na rozsahu výše uvedených úkolů a také s ohledem na historické důvody se rozlišují následující druhy obcí:

Obce spadající pod určitý okres
Tyto obce patří z hlediska správního práva i organizačně do jednoho ze 71 okresů v Bavorsku. Vedle samostatné působnosti (např. právo vykonávat územně plánovací činnost) se podílejí na výkonu úkolů státu (např. oblast evidence pobytu obyvatel). Státní dozor nad těmito obcemi přísluší okresnímu úřadu.

Die Gemeinden haben als ursprüngliche Gebietskörperschaften das verfassungsrechtlich gewährleistete Recht, die örtlichen Angelegenheiten selbstverantwortlich zu regeln (eigener Wirkungskreis). Darüber hinaus nehmen sie Staatsaufgaben als übertragene Aufgaben wahr.

Die Gemeinden haben im Rahmen ihrer Aufgaben u. a. das Recht, Satzungen und Verordnungen als allgemein verbindliches Ortsrecht zu erlassen. Das bayerische Gemeinderecht ist im Wesentlichen in der Bayerischen Gemeindeordnung (GO) geregelt.

Je nach Umfang der o. g. Aufgaben und aus historischen Gründen unterscheidet man folgende Arten von Gemeinden:

Kreisangehörige Gemeinden
Sie gehören verwaltungsrechtlich und organisatorisch einem der 71 bayerischen Landkreise an und nehmen neben dem eigenen Wirkungskreis (z. B. Planungshoheit) einen eingeschränkten Bereich an staatlichen Aufgaben wahr (z. B. Einwohnermeldewesen). Die staatliche Aufsicht über diese Gemeinden obliegt dem Landratsamt.

Obce nespadající pod žádný okres
Tyto obce nejsou součástí žádného okresu. Kromě úkolů obcí spadajících pod určitý okres vykonávají ještě úkoly nejnižších státních úřadů (okresních úřadů), např. stavební povolení. Dozor nad výkonem samostatné působnosti obcí náleží místně příslušné krajské vládě (Bezirksregierung). V současné době se v Bavorsku nachází 25 obcí nespadajících do žádného okresu. Starosta těchto obcí se označuje jako „vrchní starosta" nebo „primátor" (Oberbürgermeister).

Velká okresní města
Jedná se o obce spadající pod určitý okres, na které zákonodárce s ohledem na jejich kapacitní možnosti přenesl některé další úkoly nejnižších úřadů státní správy (např. některá vodoprávní povolení). Dozor nad těmito obcemi vykonávají příslušné okresní úřady. Také ve velkých okresních městech je starosta označován jako „vrchní starosta" nebo „primátor" (Oberbürgermeister).

Města a městysy
Jsou jimi obce (spadající i nespadající pod určitý okres), které takové označení měly historicky nebo kterým bylo toto označení propůjčeno státním ministerstvem vnitra s ohledem na počet obyvatel a/nebo hospodářskou sílu a význam. Ve městech je obecní zastupitelstvo označováno jako „zastupitelstvo města" a v městysích jako „obecní zastupitelstvo městyse".

Zemské hlavní město Mnichov
Mnichov je hlavním městem Svobodného státu Bavorsko a jako takové nese název „zemské hlavní město". Z právního hlediska se však ve zbytku jedná o „běžné" město nespadající pod žádný okres. Městské obvody Mnichova jsou správními jednotkami bez právní subjektivity.

Kreisfreie Gemeinden
Sie sind nicht Bestandteil eines Landkreises und nehmen neben den Aufgaben der kreisangehörigen Gemeinden auch die Aufgaben der staatlichen Unterbehörden (Landratsämter) wahr (z. B. Baugenehmigungen). Die Rechtsaufsicht liegt bei den jeweiligen örtlich zuständigen Bezirksregierungen. In Bayern gibt es derzeit 25 kreisfreie Städte. In kreisfreien Städten trägt der Erste Bürgermeister den Titel „Oberbürgermeister".

Große Kreisstädte
Hierbei handelt es sich um kreisangehörige Gemeinden, denen der Gesetzgeber aufgrund ihrer Leistungsfähigkeit zusätzlich einige Aufgaben der unteren Staatsverwaltungsbehörde übertragen hat (z. B. bestimmte wasserrechtliche Genehmigungen). Die Rechtsaufsicht obliegt dem jeweiligen Landratsamt. Auch in den Großen Kreisstädten trägt der Erste Bürgermeister den Titel „Oberbürgermeister".

Städte und Märkte
Das sind kreisangehörige oder kreisfreie Gemeinden, die diese Bezeichnung aus historischen Gründen führen oder denen aufgrund ihrer Einwohnerzahl und/oder ihrer wirtschaftlichen Bedeutung dieser Titel durch das Staatsministerium des Innern verliehen wird. In Städten heißt der Gemeinderat „Stadtrat", in Märkten „Marktgemeinderat".

Landeshauptstadt München
München führt als Hauptstadt des Freistaates Bayern die Bezeichnung „Landeshauptstadt". Rechtlich handelt es sich im Übrigen um eine normale kreisfreie Stadt. Die Münchener Stadtbezirke stellen dabei Verwaltungsuntergliederungen ohne rechtliche Selbstständigkeit dar.

Obce jednají prostřednictvím svých orgánů. Je třeba rozlišovat mezi následujícími obecními orgány:

- **obecní zastupitelstvo (ve městech „zastupitelstvo města", v městysích „obecní zastupitelstvo městyse")**
- **(první) starosta (ve městech nespadajících pod žádný okres a ve velkých okresních městech „vrchní starosta" nebo „primátor")**
- **výbory jako „pomocné orgány" obecního zastupitelstva**

Zastupitelstvo obce

Je základním orgánem, který spravuje obec. Je voleno občany obce tajným a svobodným hlasováním na základě všeobecného, rovného a přímého volebního práva na dobu šesti let. Skládá se z osmi až 80 členů (dle velikosti obce) a (prvního) starosty.

Rozhoduje ve všech věcech obce (v samostatné i přenesené působnosti), pokud věc nepřísluší (prvnímu) starostovi nebo výboru. Mezi jeho úkoly patří také kontrola činnosti obecního úřadu.

Do zastupitelstva obce může být zvolen každý občan EU od 18 let, jehož těžiště životních zájmů se nachází na území obce. Zastupitelstvo obce rozhoduje většinou hlasů. Jeho zasedání jsou zpravidla veřejná.

Svými úkoly a kompetencemi je srovnatelné s českým obecním zastupitelstvem. Doslovný překlad do češtiny „rada obce" (Gemeinderat) se proto nepoužívá. Rada obce je dle českého práva dalším kolektivním řídícím orgánem, které bavorské právo nezná.

Die Gemeinden handeln durch ihre Organe. Folgende gemeindliche Organe sind zu unterscheiden:

- *Der Gemeinderat (in Städten „Stadtrat", bei Märkten „Marktgemeinderat")*
- *Der Erste Bürgermeister (in kreisfreien Städten und Großen Kreisstädten „Oberbürgermeister")*
- *Die Ausschüsse als Hilfsorgane des Gemeinderates*

Der Gemeinderat

Er ist Hauptverwaltungsorgan der Gemeinde und wird von den Gemeindebürgern in allgemeiner, gleicher, unmittelbarer, geheimer und freier Wahl für einen Zeitraum von sechs Jahren gewählt. Er besteht je nach Größe der Gemeinde aus zwischen acht und 80 Mitgliedern und dem Ersten Bürgermeister.

Er ist für alle Gemeindeangelegenheiten im eigenen und übertragenen Wirkungskreis zuständig, soweit nicht der Erste Bürgermeister oder ein Ausschuss zuständig ist. Zu seinen Aufgaben gehört des Weiteren die Kontrolle der Gemeindeverwaltung.

In den Gemeinderat kann jeder EU-Bürger im Alter von mindestens 18 Jahren gewählt werden, der seinen Lebensmittelpunkt im Gemeindegebiet hat. Der Gemeinderat entscheidet durch Mehrheitsbeschlüsse. Die Sitzungen finden in der Regel öffentlich statt.

Der Gemeinderat erfüllt damit vergleichbare Aufgaben wie die tschechische Gemeindevertretung (zastupitelstvo obce). Trotz des ähnlichen Wortlautes ist er nicht mit dem tschechischen Rat der Gemeinde (rada obce) als weiteres kollektives Führungsorgan zu verwechseln. Dieses ist im bayerischen Kommunalrecht unbekannt.

(První) Starosta
Je volen přímo občany obce ve všeobecných, rovných, tajných a svobodných volbách na období šesti let. V závislosti na velikosti a rozhodnutí obce vykonává starosta svoji funkci na „plný úvazek" (uvolněný starosta) nebo vedle svého zaměstnání (neuvolněný starosta). Starostou může být zvolen každý občan SRN, který má právo volit a v případě kandidáta na neuvolněného starostu musí mít navíc své bydliště na území obce.

Starosta řídí obecní úřad a zastupuje obec navenek. Připravuje zasedání zastupitelstva obce, předsedá zastupitelstvu obce a odpovídá za plnění usnesení obecního zastupitelstva.

Starosta dále samostatně vyřizuje běžné záležitosti obce menšího významu. Zastupitelstvo obce může v souladu se svým jednacím řádem přenést na starostu k samostatnému vyřizování další úkoly z vlastní působnosti.

Starostu zastupuje nejméně jeden, nejvýše dva místostarostové, kteří jsou voleni z řad zastupitelstva obce.

Výbory
Zastupitelstvo obce může jako své „pomocné orgány" zřídit výbory a přenést na ně úkoly ze své působnosti spočívající v rozhodování a/nebo poradenské činnosti (např. stavební výbor pro stavební záležitosti). Složení výborů musí odpovídat politickému rozložení sil v obecním zastupitelstvu. Rozhodovací výbor se také nazývá obecní senát.

Der Erste Bürgermeister
Der Erste Bürgermeister wird von den Gemeindebürgern direkt in allgemeiner, gleicher, geheimer und freier Wahl für einen Zeitraum von sechs Jahren gewählt. Je nach Größe und Festlegung der Gemeinde übt der Erste Bürgermeister sein Amt hauptberuflich oder ehrenamtlich (nebenberuflich) aus. Wählbar ist jeder wahlberechtigte Deutsche, der als Kandidat für ein ehrenamtliches Bürgermeisteramt zusätzlich seinen Wohnort im Gemeindegebiet haben muss.

Der Erste Bürgermeister leitet die Gemeindeverwaltung und vertritt die Gemeinde nach außen. Er bereitet die Sitzungen des Gemeinderates vor, führt den Vorsitz im Gemeinderat und ist für den Vollzug von Gemeinderatsbeschlüssen zuständig.

Der Erste Bürgermeister erledigt darüber hinaus in eigener Zuständigkeit die laufenden Angelegenheiten einer Gemeinde, die keine grundsätzliche Bedeutung haben. Der Gemeinderat kann ihm im Rahmen seiner Geschäftsordnung weitere Aufgaben aus seinem Aufgabenbereich zur selbstständigen Erledigung übertragen.

Der Erste Bürgermeister wird von mindestens einem, höchstens zwei weiteren Bürgermeistern vertreten, die aus den Reihen des Gemeinderates gewählt werden.

Die Ausschüsse
Der Gemeinderat kann Ausschüsse als Hilfsorgane bilden und ihnen Aufgaben aus seinem Aufgabenbereich zur Beschlussfassung und/oder Beratung übertragen (z. B. Bauausschuss für Bauangelegenheiten). Die Zusammensetzung der Ausschüsse muss dem politischen Stärkeverhältnis im Gemeinderat entsprechen. Ein beschließender Ausschuss wird auch Gemeindesenat genannt.

Radnice města Schwandorf, Bavorsko
Rathaus der Stadt Schwandorf, Bayern

RATHAUS

(ZEMSKÉ) OKRESY

DIE LANDKREISE

Okresy jsou stejně jako obce územními korporacemi a právnickými osobami veřejného práva s právem na místní samosprávu. Na okresy se vztahuje Bavorský okresní řád (Bayerische Landkreisordnung, LKrO).

Shodně jako obce i okresy plní úkoly v samostatné a v přenesené působnosti. V přenesené působnosti vykonávají okresy úkoly pro Svobodný stát Bavorsko. To je třeba odlišit od případu, kdy je okresní úřad činný přímo jako státní orgán. V prvním případě jedná jako orgán okresního úřadu, ve druhém jako státní orgán (úřad okresní správy). Z tohoto důvodu pracují na okresním úřadě jednak lidé, jejichž zaměstnavatelem je Svobodný stát Bavorsko, a jednak lidé, kteří jsou zaměstnáni okresním úřadem (dvojakost okresního úřadu).

Orgány okresu jsou:
- zastupitelstvo okresu
- zemský rada (jako předseda zastupitelstva okresu)
- výbor okresu a ostatní výbory

Zastupitelstvo okresu
Skládá se z předsedy (zemský rada) a členů zastupitelstva okresu volených tajným a svobodným hlasováním na základě všeobecného, rovného a přímého volebního práva na dobu šesti let. Rozdělení a vymezení kompetencí je do značné míry obdobné, jako je tomu u zastupitelstva obce a (prvním) starostou (viz kapitola Obce).

Zemský rada
Je volen přímo občany okresu tajným a svobodným hlasováním na základě všeobecného a rovného volebního práva na dobu šesti let. Předsedá zastupitelstvu okresu a z pozice této funkce je i orgánem (zemského) okresu. Rozhoduje samostatně o běžných záležitostech týkajících se okresu a ve věcech, které na něj byly přeneseny zastupitelstvem okresu k samostatnému vyřizování. Současně je ze zákona také vedoucím okresního úřadu jako státního orgánu (úřadu okresní správy). Má jednoho nebo dva zástupce, kteří jsou voleni zastupitelstvem okresu.

Výbor okresu a ostatní výbory
Výbor okresu je zřizován obligatorně ze zákona a odlehčuje agendě zastupitelstva okresu v zákonem určených případech. Kromě toho lze zřídit i další výbory.

Die Landkreise sind als Gebietskörperschaften ebenfalls juristische Personen des öffentlichen Rechts mit kommunalem Selbstverwaltungsrecht. Für die Landkreise gilt die Bayerische Landkreisordnung (LKrO).

Die Aufgaben des Landkreises unterteilen sich wie bei den Gemeinden in einen eigenen und einen übertragenen Wirkungskreis. Im übertragenen Wirkungskreis führen die Landkreise Staatsaufgaben für den Freistaat Bayern aus. Davon zu unterscheiden ist der Fall, dass das Landratsamt unmittelbar als Staatsbehörde tätig wird. In ersterem Fall handelt es als Behörde des Landkreises, in letzterem als Staatsbehörde (Kreisverwaltungsbehörde). Entsprechend sind im Landratsamt sowohl Personen tätig, die beim Freistaat Bayern beschäftigt sind, als auch solche, deren Arbeitgeber der Landkreis ist (Doppelnatur des Landratsamtes).

Organe des Landkreises sind:
- *Kreistag*
- *Landrat*
- *Kreisausschuss und weitere Ausschüsse*

Kreistag
Der Kreistag besteht aus dem Landrat und den in allgemeiner, gleicher, unmittelbarer, geheimer und freier Wahl für einen Zeitraum von sechs Jahren gewählten Kreisräten. Die Kompetenzverteilung und -abgrenzung ähnelt im Großen und Ganzen der zwischen Gemeinderat und Erstem Bürgermeister (s. Kapitel „Die Gemeinden").

Landrat
Der Landrat wird in allgemeiner, gleicher, geheimer und freier Wahl von den Landkreisbürgern für einen Zeitraum von sechs Jahren direkt gewählt.
Er ist Vorsitzender des Kreistags und in dieser Funktion Organ des Landkreises. Er entscheidet selbstständig in den laufenden Angelegenheiten des Landkreises und in jenen Angelegenheiten, die ihm vom Kreistag zur selbstständigen Erledigung übertragen wurden. Darüber hinaus ist der Landrat in Personalunion kraft Gesetzes auch Leiter des Landratsamtes als Staatsbehörde (Kreisverwaltungsbehörde). Der Landrat hat einen oder mehrere vom Kreistag gewählte Stellvertreter.

Kreisausschuss und weitere Ausschüsse
Der Kreisausschuss ist gesetzlich vorgeschrieben und entlastet den Kreistag in den gesetzlich geregelten Fällen. Daneben können weitere Ausschüsse gegründet werden.

KRAJE

DIE BEZIRKE

Kraje jsou rovněž samosprávnými korporacemi. Jsou upraveny zákonem v krajském řádu (Bezirksordnung, BezO). Je třeba je odlišovat od vládních krajů – státních úřadů středního stupně, které jsou teritoriálně shodně vymezeny a jsou spravovány i shodnými úřady společně s kraji.

V Bavorsku je sedm krajů:

1. **Kraj Horní Bavorsko se sídlem v Mnichově (München)**
2. **Kraj Dolní Bavorsko se sídlem v Landshutu**
3. **Kraj Horní Falc se sídlem v Řezně (Regensburg)**
4. **Kraj Švábsko se sídlem v Augsburgu**
5. **Kraj Dolní Franky se sídlem ve Würzburgu**
6. **Kraj Střední Franky se sídlem v Ansbachu**
7. **Kraj Horní Franky se sídlem v Bayreuthu**

Die Bezirke sind ebenfalls Selbstverwaltungskörperschaften.
Sie sind gesetzlich in der Bezirksordnung (BezO) geregelt.
Sie unterscheiden sich von den – territorial parallel und deckungsgleich aufgebauten – Regierungsbezirken als staatliche Mittelbehörden, bilden mit diesen aber eine Verwaltungseinheit.

In Bayern gibt es sieben Bezirke:

1. *Bezirk Oberbayern mit Sitz in München*
2. *Bezirk Niederbayern mit Sitz in Landshut*
3. *Bezirk Oberpfalz mit Sitz in Regensburg*
4. *Bezirk Schwaben mit Sitz in Augsburg*
5. *Bezirk Unterfranken mit Sitz in Würzburg*
6. *Bezirk Mittelfranken mit Sitz in Ansbach*
7. *Bezirk Oberfranken mit Sitz in Bayreuth*

MAPA BAVORSKÝCH KRAJŮ

KARTE BAYERISCHER BEZIRKE

Kraje mají také samostatnou a přenesenou působnost. Orgány kraje jsou zastupitelstvo kraje a předseda krajského zastupitelstva.

Zastupitelstvo kraje **je voleným kolektivním správním orgánem kraje. Jedná se o obdobný orgán jakým je zastupitelstvo okresu v případě okresu. Volební období je však pouze pět let.**

Předseda krajského zastupitelstva **má podobné postavení jaké zastává (první) starosta na obecní úrovni nebo vedoucí okresního úřadu na úrovni okresu. Na rozdíl od nich však není volen přímo, ale z řad členů zastupitelstva kraje. Jeho funkční období trvá také pět let.**

Od funkce předsedy krajského zastupitelstva je nutno odlišovat funkci předsedy krajské vlády, který stojí v čele státnímu vládnímu kraji a kterého nelze považovat za orgán kraje jako samosprávné korporace. **Předseda krajské vlády** **není volen, ale je státním úředníkem jmenovaným Státní vládou.**

Auch der Bezirk hat einen eigenen und einen übertragenen Wirkungskreis. Zu den Organen des Bezirks gehören der Bezirkstag und der Bezirkstagspräsident.

Der ***Bezirkstag*** *ist das gewählte kollektive Verwaltungsorgan des Bezirkes. Es ist mit dem Kreistag auf Kreisebene vergleichbar. Der Wahlzeitraum beträgt jedoch nur fünf Jahre.*

Der ***Bezirkstagspräsident*** *hat eine ähnliche Stellung wie der Erste Bürgermeister auf Gemeindeebene bzw. der Landrat auf Kreisebene. Im Unterschied zu ihnen wird er jedoch nicht direkt, sondern aus den Reihen der Bezirkstagsmitglieder gewählt. Seine Amtszeit beträgt ebenfalls fünf Jahre.*

Vom Bezirkstagspräsidenten zu unterscheiden ist das Amt des Regierungspräsidenten, der der staatlichen Bezirksregierung vorsteht und daher nicht als Organ des Bezirks als Selbstverwaltungskörperschaft anzusehen ist. Der ***Regierungspräsident*** *wird nicht gewählt, sondern ist Staatsbeamter und wird von der Staatsregierung ernannt.*

KRAJE

DIE BEZIRKE

HLAVNÍ ROZDÍLY
HAUPTUNTERSCHIEDE

SAMOSPRÁVA
SELBSTVERWALTUNG

MĚSTA SE ZVLÁŠTNÍM POSTAVENÍM
STÄDTE MIT BESONDERER RECHTSSTELLUNG

HLAVNÍ MĚSTO
HAUPTSTADT

POČET KRAJŮ
ANZAHL DER BEZIRKE

STAROSTA
BÜRGERMEISTER

RADA OBCE
RAT DER GEMEINDE

OBECNÍ ÚŘAD
GEMEINDEAMT/-VERWALTUNG

ZASEDÁNÍ ZASTUPITELSTVA OBCE
GEMEINDEVERTRETUNGSSITZUNGEN

ČESKÁ REPUBLIKA
TSCHECHISCHE REPUBLIK

obec, kraj
Gemeinde, Bezirk

obce s pověřeným obecním úřadem, obce s rozšířenou působností, statutární města
Gemeinden mit beauftragtem Gemeindeamt, Gemeinden mit erweitertem Wirkungskreis, Statutarstädte

městské části mají právní subjektivitu
Stadtteile haben eigene Rechtspersönlichkeit

14

volen obecním zastupitelstvem ze svých řad
wird von der Gemeindevertretung aus deren Reihen gewählt

kolektivní výkonný orgán obce
kollektives Exekutivorgan der Gemeinde

má postavení orgánu obce
Organ der Gemeinde

v zásadě veřejné
grundsätzlich öffentlich

SVOBODNÝ STÁT BAVORSKO
FREISTAAT BAYERN

obec, okres, kraj
Gemeinde, Landkreis und Bezirk

obce spadající pod určitý okres, obce nespadající pod žádný okres, velká okresní města
kreisangehörige Gemeinden, kreisfreie Städte, Große Kreisstädte

městské části nemají právní subjektivitu
Stadtteile haben keine eigene Rechtspersönlichkeit

7

volen přímo občany obce
wird direkt von den Gemeindebürgern gewählt

německé právo nezná
im deutschen Recht nicht bekannt

není orgánem obce
kein Organ der Gemeinde

veřejné a neveřejné části
öffentliche und nicht-öffentliche Teile

ZDROJE | *QUELLEN:*

Jarass/Pieroth, Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland, 16. Auflage 2020
Lissack, Bayerisches Kommunalrecht, 4. Auflage 2019, München 2019
Prandl/Zimmermann/Büchner/Pahlke, Kommunalrecht in Bayern, aktualisierte Ausgabe 2019

VEŘEJNÁ SLUŽBA VE SVOBODNÉM STÁTĚ BAVORSKO

DER ÖFFENTLICHE DIENST IM FREISTAAT BAYERN

Ve Svobodném státě Bavorsko tvoří na jedné straně pracovníky veřejné správy (státní) úředníci a na druhé straně zaměstnanci. Úředníci představují přibližně jednu třetinu všech zaměstnanců v oblasti veřejné služby.

Zatímco státní úředníci jsou ve vztahu ke svému zaměstnavateli ve služebním poměru, zaměstnanci jsou v soukromoprávním pracovním poměru, na který se zpravidla vztahuje občanský zákoník (Bürgerliches Gesetzbuch, BGB) a kolektivní smlouva pro veřejnou službu (Tarifvertrag für den öffentlichen Dienst, TvöD).

Ve vztahu k úředníkům se dle německého práva uplatňuje tzv. kariérní systém, v rámci kterého je nutno absolvovat přesně daný kariérní postup s pevně stanovenými platovými třídami a který jasně předepisuje kvalifikační předpoklady. Podobné systémy existují např. ve Francii nebo Rakousku.

Po uplynutí určité zkušební nebo čekací doby je služební poměr zpravidla přeměněn na poměr trvalý (doživotní). Úředníci nemají právo na stávku.

Právní základ této úpravy je obsažen v čl. 33 Základního zákona (Grundgesetz, GG) zakotvujícím tzv. „tradiční principy státní služby".

Vzhledem k jasným kvalifikačním požadavkům pro výkon veřejné služby vznikly různé vzdělávací instituce pro zaměstnance ve veřejné službě, které nabízejí speciálně zaměřené studijní obory, profesní vzdělávání a další odborné vzdělávání. Jedná se např. o Vysokou školu veřejných služeb v Bavorsku nebo Bavorskou správní školu.

V této souvislosti neexistují mezi státní správou a místní správou zásadní rozdíly.

Die Beschäftigten des öffentlichen Dienstes im Freistaat Bayern unterteilen sich in Beamte und Arbeitnehmer. Etwa ein Drittel der im öffentlichen Dienst Beschäftigten sind Beamte.

***Beamte** stehen in einem öffentlich-rechtlichen Dienstverhältnis zu ihrem Dienstherrn, **Arbeitnehmer** in einem privatrechtlichen Arbeitsverhältnis, für das in der Regel das **Bürgerliche Gesetzbuch (BGB)** und der **Tarifvertrag für den öffentlichen Dienst (TvöD)** gilt.*

*Das deutsche Beamtenrecht folgt dem sogenannten **„Laufbahnprinzip",** bei dem grundsätzlich eine vorgegebene Laufbahn mit festgelegten Besoldungsgruppen zu durchlaufen ist und es klare Qualifikationsanforderungen gibt. Ähnliche Systeme gibt es z. B. in Frankreich oder Österreich.*

Nach Durchlaufen bestimmter Probe- und Wartezeiten wird das Beamtenverhältnis in der Regel auf ein Verhältnis auf Lebenszeit umgewandelt. Ein Streikrecht besteht nicht.

Die Grundlagen dafür sind in Art. 33 Grundgesetz (GG) als sog. „hergebrachte Grundsätze des Berufsbeamtentums" geregelt.

*Aufgrund der klaren Qualifikationsvorgaben haben sich für den öffentlichen Dienst diverse Bildungseinrichtungen etabliert, in denen die laufbahnspezifischen Studiengänge, Berufsausbildungen und Fortbildungen erworben werden können. Zu nennen ist hier etwa die **Hochschule für den öffentlichen Dienst** in Bayern oder die **Bayerische Verwaltungsschule**.*

Dabei gibt es keine grundsätzlichen Unterschiede zwischen der Staatsverwaltung und der Kommunalverwaltung.

VÝSLOVNOST V NĚMČINĚ [POUZE ČESKY]

AUSSPRACHE IM DEUTSCHEN [NUR AUF TSCHECHISCH]

POZNÁMKY

Němčina má víc samohlásek a dvojhlásek než čeština. Mezi ně patří:
- Uzavřené dlouhé **ee** (vysloveno téměř jako „í“) a uzavřené dlouhé **oo** (vysloveno se zaoblenými rty, téměř jako „ú“)
- Přehlásky **Ä** [ɛ], **Ö** (vyslovuje se jako české „e“ nebo německé „ee“ se zaoblenými rty) a **Ü** („y“ se zaoblenými rty)
  POZOR: **Y** se vyslovuje jako „ü“: System [süsteem]!
- Dvojhlásky **EI** je „aj“: Zeit [cajt], **EU** a **ÄU** je „oj“: Euro [ojro], Mäuse [mojze]

IE většinou odpovídá dlouhému „í“ nebo „ý“: viel [fíl], Marie [marí] – ale Italien [itáli-en].

H po samohlásce a mezi samohláskami se nevyslovuje, ale prodlužuje předchozí samohlásku: Mahnung [mánung]/Ehe [ée].

R po souhlásce na konci slova nebo předpony a před souhláskou se vyslovuje jako samohláska [ɐ], tj. jako velmi krátké a slabé „a“: wir [wiɐ], Kinder [kindɐ], Ordnung [oɐdnung], Urquell [uɐkvel].

CH na začátku slova se vyslovuje „k“ před „a“: Charakter [karaktɐ], „o“: Chor [kooɐ] a před souhláskami: Chronik [kroonik], ale jako „ch“ před „e“ nebo „i“ – v Bavorsku a Rakousku jako „k“: Chemie [kemí], China [kína]. **CH(S)** se vyslovuje jako „k(s)“: Lachs [laks]; výjimkou jsou koncovky sloves: du machst [machst].

Poznámka k tabulce: Barevně označená písmena jsou **součástí německé abecedy**.

ABECEDA

a *[a]*	**aa, ah** *[á]*	**ä/äh** *[e/é]*	**äu** *[oj]*	**b** *[bee]*
c *[tsee]* *zač. sl. [k]*	**ch** *[ch]* *zač. sl. [ch] nebo [k]*	**chs** *[ks]*	**d** *[dee]*	**e** *[ee]*
ee, eh *[é]*	**ei** *[aj]*	**eu** *[oj]*	**f** *[ef]*	**g** *[gee]*
h *[ha]*	**i** *[i]*	**ie, ih** *[í]*	**ig** *kon. sl. [ich] nebo [ig]*	**j** *[jot]* *výsl. [j]; cizí sl. [ž; dž]*
k *[ka]*	**l** *[el]*	**m** *[em]*	**n** *[en]*	**o** *[oo]*
oo, oh *[ó]*	**ö, öh**	**p** *[pee]*	**q** *[ku]* *výsl. [kv]*	**r** *[er]*
s *[es]*	**ss/ß** *[s]*	**sch** *[š]*	**sp, st** *zač. sl. [šp, št]*	**t** *[tee]*
tsch *[č]*	**tz** *[c]*	**u** *[u]*	**uh** *[ú, ů]*	**ü, üh**
v *[fau]* *[f]; cizí sl. [v]*	**w** *[vee]*	**x** *[iks]* *výsl. [ks]*	**y** *[y-psilon]*	**z** *[cet]* *výsl. [ts]*

PŘÍKLADY

a	**A**mt	[amt]	**úřad**
aa	S**aa**l	[zál]	**sál**
ä	L**ä**nder	[lende]	**země (pl.)**
äu	Geb**äu**de	[geb**oj**de]	**budova**
b	**B**eruf	[berúf]	**povolání**
c	**C**omputer	[kompjúte]	**počítač**
ck	Stre**ck**e	[štre**k**e]	**trasa**
d	Schei**d**ung	[šaj**d**ung]	**rozvod**
e	P**e**rson	[pezón]	**osoba**
ee	Kaff**ee**	[kafé]	**káva**
ei	Dat**ei**	[dat**aj**]	**soubor**
eu	St**eu**er	[št**oj**e]	**daň**
f	**F**ormular	[foemulá]	**formulář**
g	**G**emeinde	[gemajnde]	**obec**
h	**H**aushalt	[haushalt]	**rozpočet**
ch(s)	Re**ch**t	[re**ch**t]	**právo**
	Chemie	[**ch**emí, **k**emí]	**chemie**
	Chlor	[**k**looe]	**chlor**
	Wa**chs**tum	[wa**ks**túm]	**růst**
i	**I**nformation	[infoemacjoon]	**informace**
ie	Industr**ie**	[industrí]	**průmysl**
ig	bill**ig**	[bili**ch**, bili**g**]	**levný**
j	**j**etzt	[**j**ect]	**teď**
	Job	[**dž**ob]	**džob**
k	**K**ommune	[**k**omúne]	**obec**

l	***L**andkreis*	*[**l**andkrajs]*	**okres**
m	***M**arkt*	*[**m**ákt]*	**trh**
n	***n**ein*	*[**n**ajn]*	**ne**
o	*Ver**o**rdnung*	*[fe**ó**ednung]*	**nařízení**
ö	*Beh**ö**rde*	*[beh**ö**erde]*	**úřad**
p	***P**resse*	*[**p**rese]*	**tisk**
q	***Q**ualifikation*	*[**k**valifikacjoon]*	**kvalifikace**
r	***R**egierung*	*[**r**egírung]*	**vláda**
s	*Dien**s**t*	*[dýn**st**]*	**služba**
	***S**ache*	*[**z**ache]*	**věc**
ß	*Stra**ß**e*	*[štrá**s**e]*	**ulice**
sch	*Be**sch**luss*	*[be**š**lus]*	**rozhodnutí**
sp	***sp**rechen*	*[**šp**rechn]*	**mluvit**
st	***St**adt*	*[**št**at]*	**město**
t	*Ver**t**rag*	*[fe**t**rág]*	**smlouva**
tsch	***tsch**echisch*	*[**č**echiš]*	**česky**
tz	*Schu**tz***	*[šu**c**]*	**ochrana**
u	*J**u**rist*	*[j**u**rist]*	**právník**
ü	*Geb**ü**hr*	*[geb**ü**e]*	**poplatek**
v	***V**erwaltung*	*[**f**evaltung]*	**správa**
	***V**otum*	*[**v**ootum]*	**vótum**
w	***W**ahl*	*[**v**ál]*	**volba**
x	*Ta**x**i*	*[ta**ks**i]*	**taxi**
y	*S**y**stem*	*[s**y**steem]*	**systém**
z	*Be**z**irk*	*[be**c**irk]*	**kraj**

KOMUNIKAČNÍ POMŮCKA [POUZE ČESKY]

KOMMUNIKATIONSHILFE [NUR AUF TSCHECHISCH]

OSLOVENÍ A POZDRAVY V NĚMECKÉ OBCHODNÍ KORESPONDENCI A V E-MAILECH, TÉŽ V OSOBNÍM STYKU

OBECNÉ INFORMACE K OSLOVENÍ

V oslovení používáme v němčině před příjmením podstatná jména **„Herr“** (Herr Maier/pan Maier) a **„Frau“** (Frau Maier/paní Maierová). Slovo **„Fräulein“ („slečna“)** se používá při oslovení dospělých žen tehdy, když si to oslovená žena výslovně přeje: dnes je běžné oslovení „Frau“.

Jestliže není příjmení vysloveno, je v obchodním a společenském styku běžné použít namísto slova „Frau“ slovo **„Dame“ („dáma“, „paní“)** (bez použití jména osoby).

V Německu se lidé oslovují většinou **příjmením**. Na rozdíl od Česka je daleko **méně běžné** používat **funkci v úřadě** nebo **akademický titul**. Funkce se užívá převážně u vysokých státních úředníků v politice, správě, církvi a u vojska. U osob s univerzitním vzděláním se oslovení omezuje na titul „Doktor“ a „Professor“.

V oficiálním písemném styku je i nadále běžné oslovení „Sehr geehrte/r“ („Vážená/-ý“). Vedle toho se dnes již určitou dobu prosazuje **méně formální** tón. Oslovení jako „Guten Tag“ („Dobrý den“) již nejsou posuzována jako nezdvořilá. Měli bychom ale při volbě oslovení vždy brát v úvahu stupeň vzájemné důvěrnosti.

V německém písemném styku se podobně jako v češtině (na rozdíl od angličtiny) píše za oslovením a čárkou další slovo s **malým písmenem**, vyjma jmen podstatných.

Postup při písemné komunikaci v Německu stanoví norma DIN 5008.

PRAVIDLA A PŘÍKLADY

Mělo by pokud možno zaznít **jméno** oslovované osoby. Přitom je třeba dbát na správný pravopis. Jestliže jméno není známé, nabízí se formulace *„Sehr geehrte Damen und Herren“.* Jestliže si nejsme jisti, zda se obracíme na muže nebo na ženu, napíšeme *„Sehr geehrte Frau Maier oder sehr geehrter Herr Maier“.*

Jako **alternativu** k formálnímu *„Sehr geehrte/r …“* můžeme (v závislosti na osobním vztahu) zvolit následující formy oslovení, přičemž první dvě varianty jsou dnes běžné i v úřední korespondenci:

- **Guten Tag, sehr geehrter Herr Maier, (Dobrý den, vážený pane Maiere,)**
- **Guten Tag(,) Herr Maier, (Dobrý den, pane Maiere,)**
- **Guten Tag, lieber Herr Maier, (Dobrý den, milý pane Maiere,)**
- **Lieber Herr Maier, (Milý pane Maiere,)**

Při větším počtu osob je **nejprve** oslovována osoba **s vyšším společenským postavením**; mají-li dvě osoby stejné postavení, oslovuje se dáma jako první.

Vyšší úředníci jsou oslovováni pouze svým **úředním označením** nebo také **úředním označením a jménem.** U žen by měl zaznít ženský tvar označení funkce:

- **Herr Minister/Frau Ministerin (Pane ministře/Paní ministryně)**
- **Herr Präsident/Frau Präsidentin (Pane prezidente/Paní prezidentko)**
- **Herr Oberbürgermeister (Müller)/Frau Oberbürgermeisterin (Müller) (Pane primátore (Müllere)/Paní primátorko (Müllerová))**
- **Herr Landrat (Reiser)/Frau Landrätin (Reiser) (Pane zemský rado (Reisere)/Paní zemská radová (Reiserová))**
- **Herr Vorstandsvorsitzender (Danne)/Frau Vorstandsvorsitzende (Danne) (Pane předsedo představenstva (Danne)/Paní předsedkyně představenstva (Danneová))**
- **atd.**

Pro **úřady a orgány** platí následující: obvykle jsou svým **úředním označením** oslovováni pouze nejvýše postavení zástupci; v adrese jsou uváděny i nižší služební hodnosti a úřední označení.

Akademické tituly jsou v adrese sice uváděny („Prof. Dr.-Ing. Maier"), ale **v oslovení** se obvykle užívá **jen titulů „Doktor" a „Professor".** „Doktor" se ve spojení se jménem zkracuje na „Dr."; jestliže nenásleduje jméno, píše se v nezkrácené formě. „Professor" se nezkracuje, v adrese se ale může vyskytnout v podobě zkrácené „Prof.".

Vyšší titul činí nižší tituly nadbytečnými – v případě profesora tedy doktorský titul není užíván. Povšimněme si, že u titulu „Doktor" není ženský tvar moc běžný, u „Professor" může být však použit:

- **Sehr geehrter Herr Dr. Maier,/Sehr geehrte Frau Dr. Maier,**
  (Vážený pane Dr. Maiere,/Vážená paní Dr. Maierová,)
- **Sehr geehrter Herr Professor Maier,/**
  Sehr geehrte Frau Professor(in) Maier,
  (Vážený pane profesore Maiere,/Vážená paní profesorko Maierová)

Další tituly, též tituly získané v zahraničí (jako M. A., M. Sc., Ph. D.) se uvádí v adrese za jménem– Peter Maier, Ph. D. –, v oslovení se ale neužívají.

Výzvou při oslovení může být požadavek **na genderově vyvážený projev**, tedy jazykovou rovnost mužů a žen. Zde zatím neexistují jasná pravidla; ale určitý vývoj se rýsuje. Abychom se vyhnuli stylisticky těžkopádným zdvojením „*Sehr geehrte Kolleginnen und Kollegen, Mitarbeiterinnen und Mitarbeiter"(Vážené kolegyně*ové, vážené spolupracovnice*íci)*, vyskytují se v německém jazykovém úzu následující **opce** dosud **nepřijaté jazykovou normou**. (Přitom „genderová hvězdička" má lehký náskok.)

- **Genderová hvězdička: Mitarbeiter*innen**
- **Podtržítko: Mitarbeiter_innen**
- **Lomítko/slash: Mitarbeiter/innen**

Duplikaci lze zabránit použitím neutrálních formulací:

- **Sehr geehrte/Liebe Teammitglieder, (Vážení/milí členové týmu)**
- **Sehr geehrte Beschäftigte, (Vážení zaměstnanci)**
- **atd.**

FORMULACE POZDRAVŮ

Běžné a neutrální formulace na konci dopisu jsou **„Mit freundlichen Grüßen“** nebo **„Mit freundlichem Gruß.“** Obrat „Hochachtungsvoll“ působí zastarale, často dokonce pohrdavě, a dnes se prakticky nevyužívá. V odborné literatuře se v závislosti na stupni známosti doporučují individuálnější a originálnější obraty tak, aby formulace pozdravu harmonovala s oslovením. Zde je několik návrhů:

- **Viele Grüße (Mnoho pozdravů)**
- **Mit herzlichen Grüßen/Herzliche Grüße (aus München) (Se srdečným pozdravem/Srdečný pozdrav (z Mnichova))**
- **Freundliche Grüße nach Prag (Přátelský pozdrav do Prahy)**
- **Freundliche Grüße und ein schönes Wochenende (Přátelský pozdrav a hezký víkend)**
- **Mit weihnachtlichen/sonnigen Grüßen (S vánočním/slunečným pozdravem)**
- **atd.**

Za pozdravy se **nepíše interpunkční znaménko.**

Pozdravy nikdy nezkracujte (např. „Mfg“ místo „Mit freundlichen Grüßen“), působí to nevlídně a neprofesionálně.

ODESÍLATEL A ADRESA

OBECNÉ POZNÁMKY

- V Německu se pro oficiální poštovní zásilky často používají obálky s okénkem. **Adresa odesílatele a příjemce** je obvykle vlevo dole; v opačném případě je adresa odesílatele v levém horním rohu a adresa příjemce v pravé dolní čtvrtině.

- **Adresa** má nejvýše **šest řádek** a píše se bez zvýraznění v jednořádkovém odstupu.

- Správné **oslovení adresáta – muže** zní **„Herrn“,** protože lze doplnit předložku „an (+ akuzativ)“.

- V **políčku adresy** se uvádějí funkce a tituly ve zkrácené podobě, úřední a profesní označení se vypisuje nezkráceně.

- Německá **poštovní směrovací čísla** jsou pětimístná, píší se bez mezery.

ADRESA OSOB V PODNICÍCH, INSTITUCÍCH A NA ÚŘADECH

Rozlišujeme, zda se v případě adresáta jedná o **osobu ve vedoucí pozici** nebo **integrovanou osobu** (např. referenta).

VARIANTA 1, OSOBA VE VEDOUCÍ POZICI:
Jméno osoby následuje po názvu organizace.

	DOPIS 1	**DOPIS 2**
ORGANIZACE **např. firma, spolek, úřad**	*Maier AG*	*Finanzamt Musterhausen*
OZNAČENÍ VEDOUCÍ POZICE	*Geschäftsführer*	*Leiterin der Geschäftsstelle*
OSLOVENÍ/(TITUL)/ JMÉNO A PŘÍJMENÍ, JE-LI ZNÁMO	*Herrn Dipl.-Ing. Hans Huber*	*Frau Anna Schmid*
ULICE A ČÍSLO DOMU, POPŘ. POŠTOVNÍ PŘIHRÁDKA	*Kaiserstraße 22*	*Fürstenstraße 4*
PSČ A OBEC	*22000 Musterhausen*	*22000 Musterhausen*
ZEMĚ	*DEUTSCHLAND*	*DEUTSCHLAND*

VARIANTA 2, OSOBA VE VEDOUCÍ POZICI:
Pozice osoby se uvádí na prvním místě. Většinou se takto píše osobnostem ve veřejném sektoru jako jsou starostové, zemští radové, ministři atd.

	DOPIS 1	**DOPIS 2**
UVEDENÍ VEDOUCÍ POZICE + ORGANIZACE, např. firma, spolek, úřad	*Landrat des Landkreises Musterhausen*	*Bürgermeisterin der Stadt Musterhausen*
OSLOVENÍ/(TITUL)/ JMÉNO A PŘÍJMENÍ, JE-LI ZNÁMO/(TITUL)	*Herrn Dr. Fred Lachner*	*Frau Elke Riedel*
ULICE A ČÍSLO DOMU, POPŘ. POŠTOVNÍ PŘIHRÁDKA	*Waldweg 114*	*Stadtplatz 23*
PSČ A OBEC	*22000 Musterhausen*	*22000 Musterhausen*
ZEMĚ	*DEUTSCHLAND*	*DEUTSCHLAND*

VARIANTA 3, INTEGROVANÉ OSOBY:

	DOPIS 1	**DOPIS 2**
ORGANIZACE **např. firma, spolek, úřad**	*Hallmann GmbH*	*Landratsamt*
ODDĚLENÍ/ÚSEK	*Marketingabteilung*	*Abteilung Gesundheitswesen*
OSLOVENÍ/(TITUL)/ JMÉNO A PŘÍJMENÍ/ (TITUL)	*Frau Dipl.-Kff. Emilie Mahler*	*Herrn Willi Wunder*
ULICE A ČÍSLO DOMU, POPŘ. POŠTOVNÍ PŘIHRÁDKA	*Lerchenweg 35*	*Fürstenstraße 4*
PSČ A OBEC	*22000 Musterhausen*	*22000 Musterhausen*
ZEMĚ	*DEUTSCHLAND*	*DEUTSCHLAND*

Poznámka: K zastaralému titulu „Diplom-Kaufmann“ (Dipl.-Kfm.) existuje ženský protějšek „Diplom-Kauffrau“ (Dipl.-Kff. oder Dipl-Kffr.).

„ZU HÄNDEN“ („K RUKÁM“) NEBO „PERSÖNLICH“ („OSOBNĚ“): KDO DOPIS OTEVŘE?

E-maily se obracejí většinou na určitého adresáta. Jestliže ale dopis např. na finančním úřadě má být doručen určitému adresátovi, použijeme v adresovém poli obrat „zu Händen + Anrede + Name“ (tj. „k rukám + oslovení + jméno“). Přitom jsou obvyklé tyto zkratky: „z. Hd.“ (s mezerou nebo bez ní), „z. Hd.“ a „z. Hdn.“)

Poznámka: V moderní korespondenci se výraz *zu Händen* **již nepoužívá.**

Platí toto pořadí:

	DOPIS 1	**DOPIS 2**
ORGANIZACE, firma, úřad atd.	*Einwohnermeldeamt*	*Genuss GmbH*
ODDĚLENÍ/KONTAKTNÍ OSOBA S DODATKEM „Z. HD.“/„K RUKÁM“	*z. Hd. Frau Silke Maier*	*Personalabteilung, z. Hd. Herr Manfred Esser*
ULICE NEBO POŠTOVNÍ PŘIHRÁDKA	*Marktplatz 1*	*Weinstraße 5*
PSČ, OBEC	*22000 Musterhausen*	*22000 Musterhausen*
ZEMĚ	*DEUTSCHLAND*	*DEUTSCHLAND*

I přes poznámku „z. Hd." může být dopis (například z důvodu nemoci) otevřen jiným spolupracovníkem. Pokud si to nepřejeme, musíme adresu doplnit poznámkou **„persönlich"** („osobní") nebo **„vertraulich"** (důvěrné):

	DOPIS 1	**DOPIS 2**
ORGANIZACE, firma, úřad atd.	*Einwohnermeldeamt*	*Genuss GmbH*
POZNÁMKA	*– persönlich –*	*– vertraulich –*
ODDĚLENÍ/ KONTAKTNÍ OSOBA S DODATKEM „Z. HD."	*z. Hd. Frau Silke Maier*	*Personalabteilung, z. Hd. Herr Manfred Esser*
ULICE NEBO POŠTOVNÍ PŘIHRÁDKA	*Marktplatz 1*	*Hauptstraße 5*
PSČ, OBEC	*22000 Musterhausen*	*22000 Musterhausen*
ZEMĚ	*DEUTSCHLAND*	*DEUTSCHLAND*

ZDROJE | *QUELLEN:*

https://www.duden.de/woerterbuch (přístup 05.01.2021)
DUDEN, Band 9: Das Wörterbuch der sprachlichen Zweifelsfälle 2016, 8. Auflage, Dudenverlag
https://de.wikipedia.org/wiki/Geschlechtergerechte_Sprache (přístup 05.01.2021)
https://www.sekretaria.de/bueroorganisation/korrespondenz/din-5008/anschrift/ (přístup 07.01.2021)
Profi-Handbuch Kommunikation, KW 25/2020
https://www.workingoffice.de/anreden-und-anschriften/ (přístup 07.01.2021)
https://www.workingoffice.de/din-5008/die-neue-din-5008/#gendergerechte-sprache-nach-din-5008 (přístup 07.01.2021)
https://karrierebibel.de/zu-haenden/ (přístup 07.01.2021)

ČESKO-NĚMECKÝ SLOVNÍK

TSCHECHISCH-DEUTSCHES WÖRTERVERZEICHNIS

Slovník obsahuje pojmy důležité pro praxi, které jsou dále tematicky roztříděny. V rámci vymezených témat nejsou slova řazena abecedně, ale podle souvislosti s určitou činností.

Das Wörterverzeichnis mit praxisrelevanten Begriffen ist nicht alphabetisch, sondern nach Themen geordnet und innerhalb der Hauptthemen nach Tätigkeitsmerkmalen untergliedert.

VÝZNAM POUŽITÉHO STYLU PÍSMA
ERLÄUTERUNG ZUM SCHRIFTBILD

Běžný odborný výraz | Gebräuchlicher Fachbegriff

„Doslovný překlad“ [jen v německém sloupci] |
„Wörtliche Übersetzung“ [nur in der deutschen Spalte]

Vysvětlení | Erläuterung

OBEC, KRAJ
GEMEINDE, BEZIRK

zákon o obcích	**Gemeindegesetz** *vergleichbar der Gemeindeordnung*
zákon o krajích	**Bezirksgesetz** *vergleichbar der Landkreisordnung*
zákon o volbách (do zastupitelstev obcí/krajů)	**Wahlgesetz** *vergleichbar dem Gemeinde- und Landkreiswahlgesetz*
obec	**Gemeinde**
městys	**Markt(-gemeinde)**
město	**Stadt**
kraj	**Bezirk** *Gebietskörperschaft (Selbstverwaltung)*
zastupitelstvo města	**„Stadtvertretung“** *Stadtrat*
zastupitelstvo obce	**„Gemeindevertretung“** *Gemeinderat*
starosta/starostka	**Bürgermeister/-in**
místostarosta	**Zweiter (Stellvertretender) Bürgermeister**
primátor	**(Ober-)Bürgermeister**
rada obce/města	**„Rat der Gemeinde/Stadt“** *kollektives Führungsorgan der Stadt (Gemeinde-/Stadtregierung)*
osadní výbor	**Ausschuss für ein bestimmtes Teilgebiet der Gemeinde** *Hilfsorgan der Stadt-/Gemeindevertretung*
osadní komise	**Kommission des Rates der Stadt/ Gemeinde** *für ein bestimmtes Teilgebiet der Gemeinde, Hilfsorgan der Stadt-/Gemeindevertretung*
finanční výbor	**Finanzausschuss**
kontrolní výbor	**Kontrollausschuss** *teilweise Rechnungsprüfungsausschuss*

zasedání zastupitelstva obce/města	**Sitzung der Gemeinde-/ Stadtvertretung**
jednání rady obce/města	**Beratung der Gemeinde-/ Stadtvertretung**
usnesení rady obce/města	**Beschluss des Rates der Gemeinde/ Stadt**
usnesení zastupitelstva obce/města	**Beschluss der Gemeinde-/ Stadtvertretung**
kontrola usnesení	**Beschlusskontrolle**
obecně závazná vyhláška	**Satzung** *kommunale Satzung*
stanovy	**Satzung** *Vereinsatzung*
nařízení rady obce/města	**Verordnung des Rates der Gemeinde/Stadt**
úřední deska	**Amtstafel**
elektronická úřední deska	**elektronische Amtstafel**
termín plnění	**Leistungstermin, Vollzugstermin**
spisový řád	**Dienstanweisung** *Regelungen für den Umgang mit Dokumenten und für den Schriftverkehr (Aktenordnung)*
jednací řád	**Geschäftsordnung**

obecní/městský úřad	**„Gemeinde-/Stadtamt“** *Gemeinde-/Stadtverwaltung*
tajemník/tajemnice obecního/ městského úřadu	**geschäftsleitende/r Beamtin/Beamter**
odbor městského úřadu	**Amt/Abteilung des Stadtamtes** *der Stadtverwaltung*
oddělení městského úřadu	**Abteilung des Stadtamtes** *der Stadtverwaltung*
porada vedení	**Amtsleiterbesprechung**
pozvánka	**Einladung**
úřední hodiny	**„Amtsstunden“** *Öffnungszeiten*
účastníci řízení	**Verfahrensbeteiligte**
jednání	**Verhandlung**
zasedání	**Sitzung, Besprechung**

podkladové materiály	**Unterlagen** *begründende Materialien*
lhůta	**Frist**
skartační lhůta	**Aufbewahrungsfrist**
žádost	**Beantragung, Gesuch, Antrag**
petice	**Petition**
stížnost	**Beschwerde**
sportovní areál	**Sportgelände**
pohřebnictví	**Beerdigungswesen**
hřbitov	**Friedhof**
sociální pohřeb	**Sozialbestattung**
příspěvková organizace města	**Eigenbetrieb der Stadt**
valná hromada společnosti	**Hauptversammlung**

zákoník práce	**Arbeitsgesetzbuch**
refundace mzdy	**Lohnausgleich**

rozpočet	**Haushalt**
rozpočtová opatření	**haushaltswirksame Maßnahme** *Haushaltsanordnung*
faktura	**Rechnung(-sbeleg)**
kupní smlouva	**Kaufvertrag**
objednávka	**Bestellung**
nájemní smlouva	**Mietvertrag**
správce areálu	**Liegenschaftsverwalter**
majitel pozemku	**Grundeigentümer**
nájemce	**Mieter**
pronajímatel	**Vermieter**
smlouva o pachtu	**Pachtvertrag**
smlouva o zřízení věcného břemene – služebnosti	**„Vertrag über die Bestellung einer dinglichen Last bzw. einer Dienstbarkeit“**
smlouva o dílo	**Werkvertrag**
dodatek ke smlouvě	**Vertragsergänzung, Vertragszusatz**

smlouva o právu provést stavbu	**„Vertrag über das Recht zur Ausführung eines Baus“** *kein Vertragstyp, kein Erbbaurechtvertrag*
smlouva o výpůjčce	**Leihvertrag**
smlouva darovací	**Schenkungsvertrag**
smlouva o závazku veřejné služby	**„Vertrag über öffentliche Dienstleistung“**
záměr prodeje (pronájmu)	**„Vorhaben des Verkaufs (der Vermietung)“**
veřejná zakázka, zadání veřejné zakázky	**öffentlicher Auftrag, Vergabe eines öffentlichen Auftrags**
pojištění	**Versicherung**
katastrální úřad	**Kataster- und Vermessungsamt** *Grundbuchamt*
výpis z katastru nemovitostí	**Katasterauszug** *Grundbuchauszug*
projektová dokumentace	**Projektdokumentation**

DŮLEŽITÉ OBECNÉ POJMY SPRÁVNÍHO PRÁVA
WICHTIGE ALLGEMEINE BEGRIFFE DES VERWALTUNGSRECHTS

správní řád	**Verwaltungsordnung** *Hauptvorschrift (Gesetz) für Verwaltungsverfahren*
zásady řízení	**Verfahrensgrundsätze**
správní orgán	**Verwaltungsbehörde**
příslušnost správního orgánu	**Zuständigkeit der Verwaltungsbehörde**
postoupení pro nepříslušnost	**Verweisung wegen Unzuständigkeit**
právnická osoba	**juristische Person**
fyzická osoba	**natürliche Person**
práva účastníků	**Rechte der Verfahrensbeteiligten**

---

správní řízení	**Verwaltungsverfahren**
zahájení správního řízení	**Einleitung des Verwaltungsverfahrens**

z moci úřední	**von Amts wegen**
předvolání	**Vorladung**
účastníci řízení a zástupci	**Verfahrensbeteiligte und Vertreter**
nahlížení do spisu	**Akteneinsicht**
zákonný zástupce	**gesetzlicher Vertreter**
zmocněnec	**Bevollmächtigter**
opatrovník	**Vormund**
dotčený orgán	**Behörde, deren Belange berührt sind**
veřejný zájem	**öffentliches Interesse**
veřejný pořádek	**öffentliche Ordnung**
ústní jednání	**mündliche Verhandlung, mündlicher Verhandlungstermin**
místní šetření	**Ortsbesichtigung**
svědecká výpověď	**Zeugenaussage**
důkaz, dokazování	**Beweis, Beweisführung**
protokol	**Niederschrift, Protokoll**
úřední záznam	**Amtsvermerk**
správní spis	**„Verwaltungsakte"** *Aktenvorgang*
spisová značka	**Aktenzeichen**
číslo jednací	**Aktenzeichen** *enthält konkrete Seitennummern*
správní rozhodnutí	**Verwaltungsentscheidung**
vydání rozhodnutí	**Erlass der Entscheidung**
správní akt	**Verwaltungsakt**
vedlejší ustanovení správního rozhodnutí	**Nebenbestimmung**
faktický úkon	**Realakt**
poučení	**Belehrung**
správní uvážení	**Ermessen**
lhůta	**Frist**
zákonná lhůta	**gesetzliche Frist**
usnesení	**Beschluss**
správní poplatek	**Verwaltungsgebühr**
náklady řízení	**Verfahrenskosten, Verwaltungskosten**

zásady doručování	**Zustellungsgrundsätze**
překážky při doručování	**Zustellungshindernisse**
datová schránka	**„Datenpostfach“** *dient der Zustellung elektronischer Dokumente in Tschechien, für Behörden und einige juristische sowie natürliche Personen ist es obligatorisch*
sankce	**Sanktion**
pokuta	**Bußgeld**

zastavení řízení	**Einstellung des Verfahrens**
přerušení řízení	**„Unterbrechung” des Verfahrens**
obnova řízení	**Wiederaufnahme des Verfahrens**
opravný prostředek	**Rechtsmittel**
odkladný účinek	**aufschiebende Wirkung**
odvolací řízení	**„Berufungsverfahren“** *Widerspruchsverfahren*
právní moc	**„Rechtskraft”** *Unanfechtbarkeit, Bestandskraft*
doložka právní moci a vykonatelnosti	**Rechtskraft- und Vollstreckbarkeitsklausel**
vyjádření	**Stellungnahme, Äußerung**
osvědčení	**Zeugnis, Bescheinigung, Zertifikat**
sdělení	**Mitteilung**
platnost a účinnost	**Gültigkeit und Wirksamkeit**
opatření obecné povahy	**Allgemeinverfügung**
veřejnoprávní smlouva	**öffentlich-rechtlicher Vertrag**

STAVEBNÍ ÚŘAD, STAVEBNÍ ŘÍZENÍ
BAUAMT, BAUVERFAHREN

stavební zákon	**Baugesetz** *vergleichbar dem deutschen BauGB*
stavba	**Bau**
stavebník	**Bauherr**
stavbyvedoucí a stavební dozor	**Bauleiter und Bauaufsicht**
pozemek vlastníka	**Grundstück des Eigentümers**
sousední pozemek	**Nachbargrundstück**
vlastnická hranice	**Grundstücksgrenze** *Grenze zwischen Grundstücken verschiedener Eigentümer*
zastavěné území	**bebaute Fläche**
obecné požadavky na výstavbu	**allgemeine bauliche Anforderungen**

regulační plán	**Bebauungsplan**
územní plán	**Flächennutzungsplan**
územní plánování	**Raumplanung** *Bauleitplanung*

stavební úřad	**Bauamt** *Bauaufsichtsbehörde*
obecný a speciální stavební úřad	**„allgemeines und spezielles Bauamt“** *Bauaufsichtsamt*
prováděcí vyhláška	**ausführende Bekanntmachung** *Verwaltungsvorschrift*
žadatel	**Antragsteller**
účastník řízení	**Verfahrensbeteiligter**
dotčený orgán státní správy	**„staatliche Verwaltungsbehörde, deren Belange berührt sind“**
vyjádření	**Stellungnahme**
závazné stanovisko	**verbindliche Stellungnahme**
souhlas sousedů	**Nachbarzustimmung**
stavební záměr	**Bauvorhaben**

situační výkres	**„Situationszeichnung“** *Bauvorlagen*
projektová dokumentace	**Projektdokumentation**
výrobek plnící funkci stavby, např. zahradní domek	**„Produkt/Erzeugnis, das den gleichen Verwendungszweck hat wie ein Gebäude, z. B. Gartenhaus“**
územní rozhodnutí	**„Gebietsentscheidung“** *Entscheidung über die bauplanungsrechtliche Zulässigkeit als Vorbedingung der Baugenehmigung*
rozhodnutí o umístění stavby	**„Entscheidung über den Standort oder die Platzierung des Gebäudes“** *bauordnungsrechtliche Entscheidung*
rozhodnutí	**Entscheidung**
stavební povolení	**Baugenehmigung**
ohlášení stavebnímu úřadu	**Anmeldung** *eines Baus* **beim Bauaufsichtsamt** *Baubeginnsanzeige*
právo na vstup na pozemek a do stavby	**das Recht, Grundstück und Bau zu betreten** *Betretungsrecht*
pověřený zaměstnanec stavebního úřadu	**beauftragter Mitarbeiter des Bauamtes**
zjednodušené územní řízení	**„vereinfachtes Gebietsverfahren“** *Sonderverfahren ohne mündliche Verhandlung*
územní souhlas	**„Gebietszustimmung“** *Entscheidung des Bauaufsichtsamtes im Sonderverfahren, wo keine UVE (Umweltverträglichkeitserklärung) benötigt wird*
rozhodnutí o dělení a scelování pozemků	**„Entscheidung über die Aufteilung und Zusammenlegung von Grundstücken“** *Art der Gebietsentscheidung*
společné územní a stavební řízení	**„gemeinsame Gebiets- und Bauverfahren“** *Verfahrenskonzentration*
územní opatření o stavební uzávěře	**„Gebietsmaßnahme über die Bausperre“** *beschränkt oder verbietet Bautätigkeiten in einem bestimmten Gebiet*

společný souhlas	**„Gemein-Bewilligung“** *vereinfachte Genehmigung zu Platzierung sowie Ausführung des Baus, Nachbarzustimmung muss vorhanden sein; tlw. vergleichbar mit einer Genehmigungsfreistellung*
změna stavby před jejím dokončením	**„Änderung des Baus (bei seiner Durchführung) vor seiner Fertigstellung“** *im Widerspruch zur Genehmigung, Tektur*
dodatečné povolení stavby	**nachträgliche Baugenehmigung**
povolení odstranění stavby	**„Baubeseitigungsgenehmigung“** *Abbruchgenehmigung*
odvolání	**„Berufung“** *Widerspruch*
přezkum	**„Überprüfung“** *z. B. im Rahmen eines Rechtsmittelverfahrens*
správce (vlastník) veřejné technické infrastruktury	**„Verwalter (Eigentümer) der öffentlichen technischen Infrastruktur“**
kolaudační řízení	**„Kollaudationsverfahren“** *Bauabnahmeverfahren*
kolaudační souhlas	**„Kollaudationsbewilligung“** *Verwaltungsakt, der ein „Kollaudationsverfahren“ (Bauabnahmeverfahren) abschließt*
souhlas s užíváním stavby	**„(amtliches) Einverständnis mit der Nutzung eines Baus oder einer baulichen Anlage“**
změna v účelu užívání části stavby	**„Nutzungsänderung eines Teils des Baus“**
zkušební provoz	**Inbetriebnahme auf Probe**
předčasné užívání stavby	**„vorzeitige Nutzung des Baus“** *vor dem kompletten Bauabschluss*
dokumentace skutečného provedení stavby	**„Dokumentation der tatsächlichen Durchführung des Baus“**
stavební příspěvek	**„Baubeitrag“** *für die Kosten für die vom Bauaufsichtsamt angeordneten Bauarbeiten*

odstranění stavby	**Baubeseitigung**
nařízení odstranění stavby	**Baubeseitigungsanordnung**
vyklizení stavby	**Räumung des Baus**
národní geoportál územního plánování	**Nationales Geoportal für Raumplanung** *Informationssystem der öffentlichen Verwaltung für Raumplanungstätigkeiten*
územně plánovací dokumentace	**Raumplanungsdokumentation**
veřejné projednání	**öffentliche Verhandlung, Erörterung**
zástupce veřejnosti	**Vertreter der Öffentlichkeit**

ŽIVNOST, ŽIVNOSTENSKÝ ÚŘAD
GEWERBE, GEWERBEAMT

živnostenský zákon	**Gewerbegesetz** *vergleichbar der Gewerbeordnung*
živnost	**Gewerbe**
podnikatel	**Unternehmer**
živnostenský úřad	**Gewerbeamt**
živnostenské podnikání	**gewerbliche Tätigkeit**
volná živnost	**„freies Gewerbe“** *Gewerbe mit einfacher Anzeigepflicht ohne besondere Zulassungsvoraussetzungen*
obor živnosti volné	**Tätigkeitsbereich des freien Gewerbes**
živnostník	**Gewerbetreibender**
osoba samostatně výdělečně činná (OSVČ)	**selbstständig erwerbstätige Person**
svobodné povolání	**Freiberuf**
řemeslná živnost	**Handwerk**
vázaná živnost	**„gebundenes“ Gewerbe** *Gewerbe mit besonderen Zulassungs-voraussetzungen (z. B. Fahrschulen)*
koncesovaná živnost	**konzessionsgebundenes Gewerbe**
fyzická osoba	**natürliche Person**
zahraniční fyzická osoba	**ausländische natürliche Person**

právnická osoba	**juristische Person**
zahraniční právnická osoba	**ausländische juristische Person**
statutární orgán (právnické osoby)	**handlungsfähiges bzw. geschäftsführendes Organ (einer juristischen Person)**
obchodní firma	**Handelsfirma**
identifikační číslo osoby (IČO)	**Identifikationsnummer einer Person**
daňové identifikační číslo (DIČ)	**Steuernummer**
provozovna	**Betriebsstätte**
sídlo (právnické osoby)	**Sitz (einer juristischen Person)**
dočasné poskytování služeb	**vorübergehender Dienstleistungsbetrieb**
souhlas vlastníka nemovitosti	**Einverständnis des Grundstückseigentümers**

---

ohlášení živnosti	**Gewerbeanzeige**
jednotný registrační formulář	**„einheitliches Gewerbeanmeldeformular“** *dient zur Erfüllung verschiedener Anzeigepflichten im Rahmen der Gewerbetätigkeit*
žádost o koncesi	**Antrag auf Erteilung einer Konzession**
odpovědný zástupce	**(verantwortlicher) Vertreter**
prohlášení odpovědného zástupce	**Erklärung eines verantwortlichen Vertreters**
všeobecné podmínky provozování živnosti	**allgemeine Voraussetzungen zum Betreiben eines Gewerbes**
zvláštní podmínky provozování živnosti	**besondere Voraussetzungen zum Betreiben eines Gewerbes**
bezúhonnost	**Unbescholtenheit** *persönliche Zuverlässigkeit*
výpis z evidence trestů	**Strafregisterauszug**
plná svéprávnost	**volle Rechtsfähigkeit**
odborná způsobilost	**fachliche Eignung**
praxe v oboru živnosti	**Praxiserfahrung im Tätigkeitsbereich des Gewerbes**
profesní kvalifikace	**Berufsqualifikation**
příbuzný obor živnosti	**verwandtes Gewerbe**

živnostenské oprávnění	**Gewerbeerlaubnis** *Berechtigung zum Betreiben eines Gewerbes*
vznik živnostenského oprávnění	**Erteilung („Entstehung“) einer Gewerbeerlaubnis**
průkaz živnostenského oprávnění	**Gewerbeschein**
přerušení provozování živnosti	**Unterbrechung des Gewerbes**
překážky provozování živnosti	**Behinderung bei der Ausübung eines Gewerbes, Gewerbehemmnisse**
zrušení živnostenského oprávnění	**Aufhebung einer Gewerbeerlaubnis**
živnostenský rejstřík	**Gewerberegister**
centrální registrační místo (CRM)	**„zentrale Registerstelle“** *Gewerbeanmeldung ist auf jedem Gewerbeamt möglich*
veřejná a neveřejná část živnostenského rejstříku	**öffentlicher und nichtöffentlicher Teil des Gewerberegisters**
výpis ze živnostenského rejstříku	**Auszug aus dem Gewerberegister**
živnostenská kontrola	**Gewerbeinspektion**
úředně ověřený podpis	**amtlich beglaubigte Unterschrift**
nostrifikační doložka	**„Nostrifikationsklausel“** *Anerkennung ausländischer Berufsqualifikationen*
zakladatelská listina	**Gründungsurkunde**
notářský zápis	**notarielle Beurkundung**
průkaz totožnosti	**Identitätsnachweis**
správní poplatek	**Verwaltungsgebühr**
jednotné kontaktní místo	**einheitlicher Ansprechpartner**
sociální zabezpečení	**Sozialversicherung**
přihláška k důchodovému pojištění	**Anmeldung zur Rentenversicherung**
přihláška k nemocenskému pojištění	**Anmeldung zur Krankengeldversicherung**

OCHRANA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ – IMISE
UMWELTSCHUTZ – IMMISSIONEN

ovzduší	**Luft**
znečišťující látka	**Schadstoff**
škodlivé účinky	**schädliche Wirkungen**
znečišťování ovzduší	**Luftverunreinigung, Luftverschmutzung**
emise	**Emission**
emisní limit	**Emissionsgrenze**
obecný emisní limit	**allgemeines Emissionskontingent**
specifický emisní limit	**spezielles Emissionskontingent**
imise	**Immission**
programy zlepšování kvality ovzduší	**Programme zur Verbesserung der Luftqualität**
Státní fond životního prostředí	**„Staatlicher Umweltfonds“**
zóna	**Zone**
aglomerace	**Agglomeration**
referenční metody	**Referenzmethoden**
klimatický systém země	**Klimasystem der Erde**
smogová situace	**Smogsituation**
nízkoemisní zóna	**Zone mit niedrigen (zulässigen) Emissionen**

---

provozovatel	**Betreiber**
odborný posudek	**Gutachten**
emisní strop	**Emissionshöchstgrenze**
emisní požadavky	**Emissionsauflagen**
imisní limit	**Immissionsgrenze**
četnost překročení limitů	**„Häufigkeit der Grenzüberschreitung“** *Grenzwertüberschreitung*
úroveň znečištění	**Maß der Verunreinigung bzw. Verschmutzung**
přípustná úroveň znečištění	**zulässiges Maß der Verunreinigung bzw. Verschmutzung**
posuzování úrovně znečištění	**Beurteilung des Verschmutzungsgrades**

vyhodnocení úrovně znečištění	**Auswertung der Verschmutzungsgrades**
hmotnostní koncentrace znečišťující látky	**Gewichtskonzentration des Schadstoffes**
povolení provozu	**Betriebserlaubnis**
technické podmínky povolení provozu	**technische Voraussetzungen einer Betriebserlaubnis**
provozovna	**Betriebsstätte**
kompenzační opatření	**Ausgleichsmaßnahme**
zkušební provoz	**Versuchsbetrieb**

---

databáze odborně způsobilých osob	**Verzeichnis (Datenbank) der fachlich qualifizierten Personen**
autorizovaná osoba	**zu bestimmter Tätigkeit berechtigte Person** *aufgrund erteilter Autorisierung*
autorizovaná činnost	**autorisierte Tätigkeit**
kontrola technického stavu a provozu spalovacího stacionárního zdroje	**Kontrolle des technischen Zustands und des Betriebs einer stationären Verbrennungsquelle**
dodavatel	**Lieferant**
prodejce	**Verkäufer**
provozní evidence	**Betriebsabrechnung**
zjišťování úrovně znečištění	**Verschmutzungsmessung**
jednorázové měření emisí	**einmalige Emissionsmessung**
kontinuální měření emisí	**kontinuierliche Emissionsmessung**
státní síť imisního monitoringu	**„staatliches Netz des Immissionsmonitorings“** *Immissionsüberwachung an verschiedenen Messstellen, die vom Tschechischen hydrometeorologischem Amt durchgeführt wird*
informační systém kvality ovzduší	**„Luftqualitäts-Informationssystem“** *umfasst Ergebnisse der Beurteilung und der Auswertung des Grades der Luftverschmutzung*
Česká inspekce životního prostředí	**Tschechische Umweltinspektion**
stacionární a mobilní zdroj *znečišťování ovzduší*	**stationäre und mobile Quelle** *der Luftverunreinigung*
záložní zdroj (energie)	**Backup-Quelle einer Energie**

palivo	**Brennstoff**
požadavky na kvalitu paliv	**Anforderungen an die Brennstoffqualität**
suchý rostlinný materiál	**trockenes Pflanzenmaterial**
pevné palivo	**Festbrennstoff**
tekuté palivo	**flüssiger Brennstoff**
plynné palivo	**gasförmiger Brennstoff**
biopalivo	**Biobrennstoff**
těkavá organická látka (VOC)	**flüchtige organische Verbindung**
tepelné zpracování odpadu	**thermische Abfallbehandlung** *als Müllverarbeitung*
spalovna odpadu	**Müllverbrennungsanlage**
pohonná hmota	**Treibstoff**
skleníkový plyn	**Treibhausgas**
komín	**Kamin**
výduch	**Ausstoß**
otevřené ohniště	**offene Feuerstelle**
tmavost kouře	**Opazität des Rauches** *Lichtundurchlässigkeit, Trübung*
Ringelmannova stupnice	**Ringelmann-Skala**
soustava zásobování tepelnou energií	**thermisches Energieversorgungssystem**

OCHRANA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ – VODOHOSPODÁŘSTVÍ
UMWELTSCHUTZ – WASSERWIRTSCHAFT

vodní bilance	**Wasserbilanz**
vodní tok	**Gewässerlauf**
průtok	**Durchfluss**
propustnost	**Durchlässigkeit**
vydatnost	**Ergiebigkeit**
zdroj vody	**Wasserquelle**
vodní cesta	**Wasserweg, Wasserstraße**
břeh	**Ufer**
hladina	**Wasseroberfläche**
srážka	**Niederschlag**
kontaminace	**Kontamination, Altlast**

údržba	**Gewässerunterhaltung**
vodní dílo	**Gewässerbauwerk**
vlastník vodního díla	**Eigentümer eines Gewässerbauwerkes**
oprávněný k nakládání s vodami	**zur Gewässerbewirtschaftung berechtigt (sein)**
malá vodní nádrž	**kleiner Stausee**
přehrada	**Staudamm**
jez	**Wehr**
vodní elektrárna	**Wasserkraftwerk**
nakládání s vodami (odběr, akumulace atd.)	**Wasserbewirtschaftung (Entnahme, Anreicherung usw.)**
zavlažování	**Bewässerung**
manipulace s vodou	**„Gewässermanipulation“** *sämtliche künstliche Eingriffe in Gewässer*
povolení vodoprávního úřadu	**wasserrechtliche Erlaubnis**

---

vodoprávní úřad	**Wasserrechtsbehörde**
ochrana podzemních a povrchových vod	**Schutz von Grundwasser und oberirdischer Gewässer**
technickobezpečnostní dohled	**technische Sicherheitsüberwachung**

vodoprávní dozor	**wasserrechtliche Aufsicht**
plán povodí	**Flussgebietsplan**
správa povodí	**Flussgebietsverwaltung**
správa vodních toků	**Verwaltung der Wasserläufe**
porucha	**Störung**
havárie	**Havarie**
ukazatel znečištění vody	**Indikator für Wasserverschmutzung**
limit ukazatele	**Grenzwert des Indikators**
geologické práce	**geologische Arbeiten**
vodočet	**„Wasserstandsmesser“** *Pegel*
nedostatek vody (sucho)	**Wassermangel (Trockenheit)**

---

koupací vody	**Badegewässer**
rybářství	**Fischerei**
migrace ryb	**Fischwanderung**
zásobování vodou	**Wasserversorgung**
vodovod	**Wasserleitung**
vodoměr	**Wasserzähler**
vodné	**Gebühr für die Trinkwasserabgabe**
kanalizace	**Kanalisation**
čistírna odpadních vod	**Kläranlage**
vypouštění odpadních vod	**Abwassereinleitung**
povodeň	**Hochwasser**
povodňová komise	**Hochwasserkommission**
záplava	**Überschwemmung**
záplavové území	**Überschwemmungsgebiet**
ochranné pásmo (vodního zdroje)	**Wasserschutzgebiet**
odbahnění	**Entschlammung**

OCHRANA PŘÍRODY
NATURSCHUTZ

ochrana přírody a krajiny	**Natur- und Landschaftsschutz**
ochrana dřevin	**Schutz der Bäume und Gehölze**
vlastnické právo	**Eigentumsrecht**
katastrální území	**Katastergebiet**
číslo parcely	**Flurnummer**
specifikace dřeviny	**„Beschreibung der Baum- und Gehölzarten“**
obvod kmene stromu	**Stammumfang eines Baumes**
stromořadí	**Baumreihe**
ovocný sad	**Obstgarten**
lesní školka	**Forstbaumschule**
období vegetačního klidu	**Ruhezeit**
systém ekologické stability	**„ökologisches Stabilitätssystem“** *ökologisches Gleichgewicht*

zvláště chráněné území	**„besonders geschütztes Gebiet“**
chráněná krajinná oblast	**Landschaftsschutzgebiet**
národní přírodní rezervace	**„nationales Naturschutzgebiet“**
přírodní památka	**Naturdenkmal**
zvláště chránění živočichové a rostliny	**besonders geschützte Tiere und Pflanzen**
památný strom	**„denkwürdiger Baum“** *Naturdenkmal*
ochranné pásmo lesa	**Waldschutzzone**

kácení dřevin rostoucích mimo les	**„Fällung eines Baumes oder Gehölzes außerhalb eines Waldes“**
následná péče	**Unterhaltspflege**
náležitosti žádosti	**„obligatorische Inhaltselemente eines Antrages“**
oznámení kácení	**Anzeige von Einschlagarbeiten**
souhlas vlastníka	**Einverständnis des Eigentümers**
závazné stanovisko	**bindende Stellungnahme**
pěstební důvody	**waldbauliche Gründe**
zdravotní důvody	**gesundheitliche Gründe**
vyhodnocení vlivů na životní prostředí	**Umweltverträglichkeitsprüfung**
povolení orgánu ochrany přírody	**Genehmigung der Naturschutzbehörde**

---

nedovolený zásah *do dřevin*	**unerlaubter Eingriff** *bei Bäumen oder Gehölzen*
poškození dřevin	**Beschädigung von Bäumen oder Gehölzen**
protiprávní kácení	**rechtswidrige Baumfällung**
pozastavit	**einstellen**
omezit	**einschränken**
zakázat	**verbieten**
obnova porostu	**Erneuerung des Baumbestandes**
náhradní výsadba	**Ersatzpflanzung**
kompenzace ekologické újmy	**Ersatz des ökologischen Schadens**

OCHRANA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ – ODPADOVÉ HOSPODÁŘSTVÍ, OCHRANA PŮDY
UMWELTSCHUTZ – ABFALLWIRTSCHAFT, BODENSCHUTZ

systém sběru a nakládání s komunálním odpadem	**„System der Sammlung und Bewirtschaftung von Restmüll“**
materiálový tok odpadů	**„Materialfluss von Abfällen“** *Kreislaufwirtschaft*
bioodpad	**Biomüll**
nebezpečný odpad	**gefährlicher Abfall**
separovaný odpad	**getrennter Müll**
směsný komunální odpad	**Restmüll**

předcházení vzniku odpadů	**Abfallvermeidung**
zpětný odběr výrobků s ukončenou životností	**Rücknahme von Altprodukten**
kompostování	**Kompostierung**
sběr odpadů	**Müllsammlung**
přeprava odpadů	**Mülltransport**
zpracování odpadů	**Müllverarbeitung**
soustřeďování odpadů	**Abfallzusammenführung**
využití odpadů	**Abfallverwertung**
skladování odpadů	**Abfallablagerung**

plán odpadového hospodářství	**Abfallwirtschaftsplan**
sběrný dvůr	**Wertstoffhof**
energetické využití odpadů	**energetische Verwertung von Müll**
skládka	**Deponie**
vedlejší produkt	**Nebenprodukt** *der Abfallverwertung*

bonitovaná půdně ekologická jednotka (BPEJ)	**„bewertete bodenökologische Einheit“** *Bodenklassifizierung aus agrarökologischer und ökonomischer Sicht*
eroze	**Erosion**
sedimenty	**Sedimente**

meliorační opatření	**Bodenverbesserung**
rekultivace	**Rekultivierung**
zemědělský půdní fond	**„Ackerland-Fonds“** *sämtliche Flächen zur landwirtschaftlichen Produktion in Tschechien*
trvalý travní porost	**„dauerhafter Grasbewuchs“** *Art der Landnutzung*
orná půda	**fruchtbarer Ackerboden**
zahrada	**Garten**
ostatní plocha	**„verbleibende Fläche“** *Art der Landnutzung*
chmelnice	**Hopfengarten**
ovocný sad	**Obstgarten**
osevní postup	**Fruchtfolge**
odvod za odnětí půdy ze zemědělského půdního fondu	**„Abgabe für die Entnahme des Landes aus landwirtschaftlichen Flächen”**
odnětí trvalé nebo dočasné	**vorübergehende oder dauerhafte Entnahme**
pedologický průzkum	**pedologische (bodenkundliche) Untersuchung**
třída ochrany	**Schutzklasse**
agrotechnika	**landwirtschaftliche Technik**

MATRIKA
STANDESAMT

matriční úřad	**Standesamt**
doklad	**Nachweis**
evidence	**Eintrag**
záznam	**Eintrag**
zákonný zástupce	**gesetzlicher Vertreter**
zmocněnec	**Bevollmächtigter**
plná moc	**Vollmacht**
hlášení o narození	**Anmeldung einer Geburt**
rodný list	**Geburtsurkunde**
uznání otcovství	**Vaterschaftsanerkennung**
určení otcovství	**Vaterschaftsfeststellung**
dotazník k uzavření manželství	**Anmeldung der Eheschließung**
registrované partnerství	**eingetragene Lebenspartnerschaft**
vysvědčení o právní způsobilosti k uzavření manželství	**Ehefähigkeitszeugnis**
vysvědčení o právní způsobilosti k registrovanému partnerství	**Zeugnis über die Fähigkeit, eine Lebenspartnerschaft einzugehen**
doklad o registrovaném partnerství	**Bescheinigung über die eingetragene Lebenspartnerschaft**
sňatečný obřad	**Trauung**
protokol o uzavření manželství	**Niederschrift über die Eheschließung**
potvrzení o změně stavu	**Bestätigung über die Änderung des Familienstandes**
oddací list	**Eheurkunde, Heiratsurkunde**
úmrtní list	**Sterbeurkunde**
list o prohlídce zemřelého	**Totenschein**
vypravitel pohřbu	**Bestatter**
legalizace – ověření pravosti podpisu	**Unterschriftsbeglaubigung – Bestätigung der Echtheit der Unterschrift**

vidimace – ověření shody opisu nebo kopie listiny	**Urkundenbeglaubigung – Bestätigung der Übereinstimmung der Abschrift oder einer Kopie der Urkunde**
cizojazyčný formulář	**fremdsprachiges Formular**
matriční kniha	**Personenstandsregister**
matriční doklad	**Personenstandsurkunde**
správní poplatek	**Verwaltungsgebühr**

EVIDENCE OBYVATEL
EINWOHNERMELDEWESEN

ohlašovna	**Einwohnermeldeamt**
oprávněná osoba	**berechtigte Person**
oprávnění k užívání nemovitosti	**Berechtigung zur Nutzung einer Liegenschaft**
svéprávnost	**Geschäftsfähigkeit**
zákonný zástupce	**gesetzlicher Vertreter**
opatrovník	**Vormund**
zmocněnec, zmocněnkyně	**Bevollmächtigter, Bevollmächtigte**
státní občanství	**Staatsbürgerschaft**
rodinný stav	**Familienstand**
pobyt	**Aufenthalt**
trvalý pobyt	**dauerhafter Aufenthalt, Daueraufenthalt**
přechodný pobyt	**vorübergehender Aufenthalt**
adresa místa trvalého pobytu	**Adresse des dauerhaften Aufenthaltes**
občanský průkaz	**Personalausweis**
cestovní pas	**Reisepass**
změna adresy	**Änderung der Adresse** *Ummeldung des Wohnortes*

potvrzení o změně místa trvalého pobytu	**Bestätigung über den Wohnortwechsel**
bydliště	**Wohnort**
přihlašovací lístek k trvalému pobytu	**Wohnsitzanmeldeformular**
údaje z formulářů	**Formularangaben**
doba platnosti osobního dokladu	**Dauer der Gültigkeit eines Personalausweises**
průkaz o povolení k pobytu pro cizince	**Nachweis der Aufenthaltserlaubnis für Ausländer**
doručovací adresa	**Zustelladresse**
ukončení trvalého pobytu na území ČR	**Beendigung des dauerhaften Aufenthaltes auf dem Gebiet der Tschechischen Republik**
prokázání totožnosti	**„Identitätsausweis“**
základní registry veřejné správy	**Grundregister der öffentlichen Verwaltung**
registr obyvatel	**Einwohnermeldeverzeichnis**
žádost o poskytnutí údajů z informačního systému	**Antrag auf Auskunft aus dem Informationssystem**
správní poplatek	**Verwaltungsgebühr**
kolková známka (kolek)	**Gebührenmarke**

DOPRAVA
VERKEHR

silniční doprava	**Straßenverkehr**
motorové vozidlo	**Kraftfahrzeug**
druhy vozidel	**Fahrzeugarten**
registr silničních vozidel	**Verzeichnis der Straßenfahrzeuge**
silniční doprava pro vlastní potřeby	**Individualstraßenverkehr**
vnitrostátní silniční doprava	**innerstaatlicher Straßenverkehr**
mezinárodní silniční doprava	**internationaler Straßenverkehr**
dopravní úřad	**Verkehrsbehörde**
státní správa a státní dozor v silniční dopravě	**Staatsverwaltung und Staatsaufsicht im Straßenverkehr**
vlastníci a správci pozemních komunikací	**Eigentümer von Straßen und Straßenbaulastträger**

řidičské oprávnění	**Fahrerlaubnis**
řidičský průkaz	**Führerschein**
mezinárodní řidičský průkaz	**internationaler Führerschein**
rovnocennost řidičských oprávnění	**Gleichwertigkeit von Fahrerlaubnissen**
podmínky udělení a držení řidičského oprávnění	**Bedingungen** *und Voraussetzungen* **für die Erteilung und den Besitz einer Fahrerlaubnis**
zdravotní způsobilost k řízení motorových vozidel	**gesundheitliche Eignung zum Führen von Kraftfahrzeugen**
pravidelná lékařská prohlídka	**regelmäßige ärztliche Untersuchung**
dopravně psychologické vyšetření	**verkehrspsychologische Untersuchung**
odborná způsobilost k řízení motorových vozidel	**fachliche Eignung zum Führen von Kraftfahrzeugen**
udělení řidičského oprávnění	**Erteilung einer Fahrerlaubnis**
rozšíření řidičského oprávnění	**Erweiterung einer Fahrerlaubnis**
přezkoumání zdravotní způsobilosti	**Überprüfung der gesundheitlichen Eignung**
centrální registr řidičů	**„zentrales Fahrerregister“**
bodové hodnocení	**Bewertung nach Punktesystem**

odečítání bodů	**Abbau von Punkten**
evidenční karta řidiče	**„Erfassung der Verstöße im Straßenverkehr“** *Eintragung der aktuellen Punkteanzahl, der Ordnungswidrigkeiten, Sanktionen usw.*
odnětí řidičského oprávnění	**Entziehung der Fahrerlaubnis**
zadržení řidičského průkazu	**Einbehalten des Führerscheins**
zákaz řízení	**Fahrverbot**
vzdání se řidičského oprávnění	**„Verzicht auf die Fahrerlaubnis“** *Abgabe der Fahrerlaubnis*
vrácení řidičského oprávnění	**Rückgabe der Fahrerlaubnis**

---

skupiny vozidel	**Fahrzeuggruppen**
registrační značka	**Kennzeichen**
registrační značka na přání	**Wunschkennzeichen**
změna vlastníka silničního vozidla	**„Eigentumswechsel bezüglich des Straßenfahrzeuges“**
změna provozovatele silničního vozidla	**„Halterwechsel bezüglich des Straßenfahrzeuges“**
vyřazení silničního vozidla z provozu	**Außerbetriebnahme eines Straßenfahrzeugs**
zánik silničního vozidla	**„Erlöschen (der Zulassung) des Straßenfahrzeugs“** *gesetzlicher Begriff, erfolgt beim faktischen Erlöschen und/oder der Entscheidung über die Außerbetriebnahme des Fahrzeugs*
schvalování silničních vozidel	**Zulassung von Straßenfahrzeugen**
technická zkušebna	**technische Überprüfungsstelle**
schvalování technické způsobilosti jednotlivě dovezeného vozidla	**Zulassung der technischen Tauglichkeit eines einzeln importierten Fahrzeugs**
vývoz	**Ausfuhr**
schvalování technické způsobilosti jednotlivě vyrobeného silničního vozidla	**Zulassung der technischen Tauglichkeit eines einzeln gefertigten Fahrzeugs**
technická prohlídka	**technische (Haupt-)Untersuchung**
stanice technické kontroly (STK)	**technische Prüfstelle**
zajištění vozidla policií	**Beschlagnahme des Fahrzeugs durch die Polizei**

stanice měření emisí	**Emissionsmessstelle**
přestavba silničního vozidla	**Umbau von Straßenfahrzeug**
zvláštní vozidlo	**Sonderfahrzeug**
historické a sportovní vozidlo	**historisches Fahrzeug und Sportfahrzeug**

místní hromadná doprava	**örtlicher Personennahverkehr**
osobní přeprava	**Personenbeförderung**
linková osobní doprava	**Personenlinienverkehr**
kyvadlová doprava	**Pendelverkehr**
příležitostná osobní doprava	**„gelegentliche“** *unregelmäßige* **Personenbeförderung**
okružní jízda	**„Rundfahrt“** *Besichtigungstour*
taxislužba	**Taxidienst**
zprostředkovatel taxislužby	**Vermittler des Taxidienstes**
licence	**Lizenz**
jízdní řád	**Fahrplan**
cestující	**Reisende/r**
přepravní řád	**Beförderungsplan**
náhradní autobusová doprava	**Ersatzbeförderung per Bus**

silniční doprava pro cizí potřeby	**Transportstraßenverkehr**
tarif v silniční dopravě	**Straßentarif**
dopravce	**Beförderer**
doba řízení vozidla	**Fahrzeit**
bezpečnostní přestávka	**Sicherheitspause**
doba odpočinku	**Ruhepause**
(paměťová) karta řidiče	**(Speicher-)Fahrerkarte**
tachograf	**Tachograf** *Fahrtenschreiber*
digitální tachograf	**digitaler Tachograph**
koncese	**Erlaubnis, Konzession** *für den Güterkraftverkehr*

dobrá pověst	**„guter Ruf“** *persönliche Zuverlässigkeit*
ztráta dobré pověsti	**Verlust des „guten Rufs“** *der persönlichen Zuverlässigkeit*
finanční způsobilost	**wirtschaftliche Eignung**
odborná způsobilost	**fachliche Eignung**
odpovědný zástupce	**verantwortlicher Vertreter**
přeprava nebezpečných věcí v silniční dopravě	**Gefahrgutbeförderung im Straßenverkehr**
rejstřík podnikatelů v silniční dopravě	**Register der Unternehmen im Straßenverkehr**
přestupky fyzických osob	**Ordnungswidrigkeiten natürlicher Personen**
přestupky právnických osob a podnikajících fyzických osob	**Ordnungswidrigkeiten juristischer Personen und natürlicher Personen mit Unternehmereigenschaft**
kauce	**Kaution**
odebrání karty řidiče	**Entzug der Fahrerkarte**
sankce	**Sanktion**
rejstřík trestů	**Strafregister**

DIGITALIZACE SPRÁVY
DIGITALISIERUNG DER VERWALTUNG

osobní údaje	**personenbezogene Daten**
správce	**Verwalter**
zpracovatel	**Verarbeiter**
identifikační údaje	**Identifikationsdaten**
ověření totožnosti	**Identitätsprüfung**
uchovávat a zpracovávat údaje	**Daten behalten und verarbeiten**
rodné číslo	**„Geburtsnummer“** *Identifizierungsnummer natürlicher Personen in Tschechien, die u.a. das Geburtsdatum beinhaltet*
zákonnost zpracování údajů	**Rechtmäßigkeit der Datenverarbeitung**
interní audit	**internes Audit, interne Rechnungsprüfung**
veřejnosprávní kontrola *(kontrolovaný, kontrolující, práva a povinnosti obou stran, kontrolní protokol, pověření, auditní zjištění, doporučení)*	**öffentlich-rechtliche Kontrolle** *(Kontrollierte, Kontrollierende, Rechte und Pflichten beider Seiten, Kontrollprotokoll, Beauftragung, Prüfungsfeststellung, Empfehlung)*
kontaktní místo	**Kontaktstelle**
Czech POINT	**Kontaktstelle der öffentlichen Verwaltung für die Öffentlichkeit (mit blauem Logo gekennzeichnet)**
datová schránka	**„Datenpostfach“** *dient zur Zustellung elektronischer Dokumente in Tschechien, für Behörden und einige juristische sowie natürliche Personen ist es obligatorisch*
konverze dokumentu (z listinné podoby do elektronické a naopak)	**Dokumentenkonvertierung (von Papierform zu elektronischer Form und umgekehrt)**
úřad pro ochranu osobních údajů	**Datenschutzbehörde**
pověřenec pro ochranu osobních údajů	**Datenschutzbeauftragter**
časové razítko	**Zeitstempel**
kvalifikovaný elektronický podpis	**qualifizierte elektronische Signatur**
vygenerování klíče	**Schlüsselgenerierung**

zabezpečený prohlížeč	**sicherer Browser**
e-podatelna	**E-Einlaufstelle**
úložiště dat	**Datenspeicher**
elektronická archivace	**elektronische Archivierung**
čipová karta	**Chipkarte**
PIN kód	**PIN-Code, Geheimzahl**

LESNICTVÍ, HONITBA
FORSTWIRTSCHAFT, JAGD

lesní půdní fond	**„Waldlandfonds“** *sämtliche Flächen, die zur forstwirtschaftlichen Nutzung (zur Funktionserfüllung des Waldes) bestimmt sind*
lesní porost	**Waldbestand, Bewuchs**
plnění funkce lesa	**Funktionserfüllung des Waldes**
těžba lesního porostu	**Förderung des Waldbestandes**
produkční a mimoprodukční funkce lesa	**„Produktionsfunktion und Außerproduktionsfunktion (***stillgelegte Flächen)* **des Waldes“**
škodlivé organismy	**schädliche Organismen**
výchova lesa	**Durchforstung**
lesník	**Förster**
vlastník lesa	**Eigentümer des Waldes**
kůrovec	**Borkenkäfer**
orgán státní správy lesů	**Staatliche Forstverwaltungsbehörde**
honební společenstvo	**„Jagdgemeinschaft“** *Jagdgenossenschaft*
honební pozemek	**Jagdgrundstück**
myslivost	**Jagdwesen**
lovit zvěř, lov zvěře	**Wildtiere jagen, Jagd von Wildtieren**
lovecký lístek	**Jagdschein**
povolenka k lovu	**Jagderlaubnisschein**
přemnožená zvěř	**überhöhter Wildbestand**

škodná zvěř	**schädliche Wildtiere**
škůdce	**Schädling**
hubení a redukce zvěře	**Tötung und Reduzierung von Wildtieren**
povinné pojištění	**Pflichtversicherung**
zákaz neoprávněného lovu	**Verbot der rechtswidrigen Jagd**
ochránce přírody	**Naturschützer**

DOTAČNÍ POLITIKA
FÖRDERWESEN

výše dotace	**Förderhöhe**
dotační sazba	**Fördersatz**
dotační území	**Fördergebiet**
dotační politika	**Förderpolitik**
příjemce dotace	**Förderempfänger**
poskytovatel dotace	**Fördergeber**
rozhodnutí o přidělení dotace	**Förderbescheid**
dotace ex ante	**Förderung vor Maßnahmenbeginn**
dotace ex post	**nachträgliche Förderung**
položkový rozpočet	**Haushalt** *mit einzelnen Posten*
podat žádost o dotaci	**einen Förderantrag stellen und einreichen**
uznatelné náklady	**förderfähige Kosten**
uznatelné výdaje	**förderfähige Ausgaben**
technický dozor	**technische Überwachung**
schválení projektu	**Projektgenehmigung**
výzva k podávání žádostí o dotaci	**Aufforderung zur Antragstellung im Förderverfahren**
čerpání dotace	**„Förderbezug“** *Inanspruchnahme einer Förderung*
žádost o platbu	**Auszahlungsantrag**
závěrečná zpráva	**Abschlussbericht**

KORONAVIRUS
CORONAVIRUS

incidence	**Inzidenz**
prevalence	**Prävalenz**
letalita (smrtnost)	**Tödlichkeit**
koronavirus	**Coronavirus**
mutace koronaviru	**Coronavirus-Mutation**
Krajská hygienická stanice	**Bezirkshygienestation** *vergleichbar mit staatlichem Gesundheitsamt in Deutschland*
krizový štáb	**Krisenstab**
rouška	**Maske (Alltagsmaske, medizinische Maske)**
respirátor FFP2	**FFP2-Maske**
karanténa	**Quarantäne**
nakažený, nakažená	**Infizierter, Infizierte**
vakcína	**Impfstoff**
systém o-t-n (očkování, test, prodělaná nemoc)	**3G-Regel (geimpft, getestet, genesen)**
očkovací centrum	**Impfzentrum**
očkování	**Impfung**
posilovací dávka očkování	**Booster-Impfung, Auffrischungsimpfung**
testovací místo	**Teststelle**
antigenní test	**Antigen-Schnelltest**
test PCR	**PCR-Test**
trasování	**Kontaktnachverfolgung**
rozvolňování	**Lockerung**
nouzový stav	**Notstand**
protiepidemická opatření	**Maßnahmen gegen die Pandemie**
protiepidemický systém (PES)	**Stufenplan mit Pandemie-Maßnahmen**
pandemický zákon	**Pandemiegesetz**
zdravotní pojištění	**Krankenversicherung**
zdravotní pojišťovna	**Krankenversicherung** *als Versicherungsanstalt bzw. -unternehmen*

dezinfekce	**Desinfektion**
komunitní přenos	**„Übertragung ohne erklärbaren Nachverfolgungsweg“**
promořování	**„Durchseuchung“** *Herdenimmunität*

VOLNÝ POHYB OSOB V RÁMCI EU
FREIZÜGIGKEIT VON EU-BÜRGERN

volný pohyb osob	**Freizügigkeit**
občan, občanka Evropské unie	**EU-Bürger, -in**
rodinný příslušník, rodinná příslušnice	**Familienangehöriger, -angehörige**
cizinec, cizinka	**Ausländer, -in**
manžel, manželka	**Ehemann, Ehefrau**
dítě	**Kind**
příbuzní	**Verwandte (Plural)**
vstup na území ČR	**Einreise in das Gebiet der Tschechischen Republik**
pobyt	**Aufenthalt**
ohlásit místo pobytu	**den Aufenthaltsort melden**
zaměstnanec, zaměstnankyně	**Arbeitnehmer, -in**
odborné vzdělání	**Berufsausbildung**
nezaměstnanost	**Arbeitslosigkeit**
samostatná výdělečná činnost	**selbstständige Erwerbstätigkeit**
trvalý pobyt	**Daueraufenthalt**
povinnost předložit doklad totožnosti	**Ausweispflicht**
pracovní povolení	**Arbeitserlaubnis**
stejné zacházení	**Gleichbehandlung**
ubytovatel	**Wohnungsgeber**
potvrzení o přechodném pobytu	**Bescheinigung über den vorübergehenden Aufenthalt**
udělení krátkodobého víza	**Erteilung eines Kurzaufenthaltsvisums**
požádat o povolení	**eine Erlaubnis beantragen**

TISK A VZTAHY S VEŘEJNOSTÍ
PRESSE UND ÖFFENTLICHKEITSARBEIT

zákon o svobodném přístupu k informacím	**Gesetz über den freien Zugang zu Informationen**
média	**Medien**
hromadné sdělovací prostředky	**Massenmedien**
tisk	**Presse**
tiskový mluvčí, tisková mluvčí	**Pressesprecher, Pressesprecherin**
noviny	**Zeitung**
časopis	**Zeitschrift**
titulní strana	**Titelseite**
tisková konference	**Pressekonferenz**
pozvánka na tiskovou konferenci	**Einladung zur Pressekonferenz**
řečník	**Redner**
dotaz	**Frage, Anfrage**
tisková zpráva	**Pressemitteilung**
novinář, novinářka	**Journalist, -in**
redaktor, redaktorka	**Redakteur, -in**
fotografie	**Foto**
právo na informace	**Auskunftsrecht**
uveřejnění, zveřejnění	**Veröffentlichung**
rozhlas	**Radio, Rundfunk**
zprávy	**Nachrichten**
televize	**Fernsehen**
videokonference	**Videokonferenz**
oddělení/odbor vnějších vztahů	**Abteilung für Außenbeziehungen**
komunikace s veřejností	**Kommunikation mit der Öffentlichkeit**
mediální obraz (města)	**Medienbild (der Stadt)**
zajistit publicitu akce	**den Hinweis auf die Fördergeber garantieren**
prezentace obce na webových stránkách	**Internetauftritt einer Gemeinde**
informační kampaň	**Informationskampagne**
zlepšení informovanosti občanů obce	**Verbesserung der Information der Gemeindebürger**

CESTOVNÍ RUCH
TOURISMUS

prázdniny	**Ferien**
státní svátek	**Feiertag**
dovolená	**Urlaub**
výlet	**Ausflug**
pořadatel zájezdu	**Reiseveranstalter**
cestovní kancelář	**Reisebüro**

---

ubytování	**Unterkunft**
nocleh, přenocování	**Übernachtung**
hotel	**Hotel**
penzion	**Pension**
kemp	**Campingplatz**
ubytovatel	**Unterkunftsgeber**
host	**Gast**
poplatek z pobytu	**„Aufenthaltsgebühr“** *Fremdenverkehrsbeitrag bzw. Kurbeitrag*
sazba poplatku	**Gebührensatz**
zákon o místních poplatcích	**Gesetz über „örtliche Gebühren“** *örtliche (Gemeinde-)Abgaben*
každý započatý den pobytu	**jeder angefangene Aufenthaltstag**
lázeňský nebo rekreační pobyt	**Kur- oder Erholungsaufenthalt**
masová kulturní nebo sportovní akce	**kulturelle oder sportliche Massenveranstaltung**
pokoj	**Zimmer**
jednolůžkový pokoj	**Einzelzimmer**
dvoulůžkový pokoj	**Doppelzimmer**
polopenze	**Halbpension**
plná penze	**Vollpension**
snídaně	**Frühstück**
oběd	**Mittagessen**
večeře	**Abendessen**

parkoviště, parkovací místo	**Parkplatz**
parkovné	**Parkgebühr**
restaurace	**Restaurant**
jídelní lístek	**Speisekarte**
průvodce, průvodkyně	**Gästeführer, -in**
informační brožura	**Informationsbroschüre**
koupaliště	**Freibad**
krytý bazén	**Hallenbad**
plán města	**Stadtplan**
turistická stezka	**Wanderweg**
turistická značka	**„Wanderzeichen“** *Wanderwegmarkierung*
naučná stezka	**Lehrpfad**
turistická mapa	**Wanderkarte**
cyklostezka	**Radweg**
cyklistická mapa	**Fahrradkarte**
(jízdní) kolo, koloběžka	**Fahrrad, Roller**
půjčovna kol	**Fahrradverleih**
koncert	**Konzert**
muzeum	**Museum**
divadlo	**Theater**
vstupenka, lístek	**Eintrittskarte**
pamětihodnost, památka	**Sehenswürdigkeit**

vlakové spojení	**Zugverbindung**
autobusové spojení	**Busverbindung**
jízdenka	**Fahrkarte**
nádraží	**Bahnhof**
autobusové nádraží	**Busbahnhof**
stanice	**Station**
zastávka	**Haltestelle**

lékárna	**Apotheke**
lékař, lékařka	**Arzt, Ärztin**
první pomoc	**erste Hilfe**
pohotovostní služba	**Notfalldienst**
tísňové volání	**Notruf**
nehoda	**Unfall**
zranění	**Verletzung**

HOSPODÁŘSTVÍ
WIRTSCHAFT

hospodářský vývoj	**Wirtschaftsentwicklung**
hospodářský růst	**Wirtschaftswachstum**
hospodářská krize	**Wirtschaftskrise**
hrubý domácí produkt (HDP)	**Bruttoinlandsprodukt (BIP)**
průměr, průměrný	**Durchschnitt, durchschnittlich**
konkurenceschopnost	**Wettbewerbsfähigkeit**
hospodářská soutěž	**Wettbewerb**
kupní síla	**Kaufkraft**
zákazník, zákaznice	**Kunde, Kundin**
spotřebitel, spotřebitelka	**Verbraucher, -in; Konsument, -in**
ochrana spotřebitele	**Verbraucherschutz**
prodavač, prodavačka	**Verkäufer, -in**
zahraniční obchod	**Außenhandel**
investor	**Investor**
investiční pobídka	**Investitionsanreiz**
reklama	**Werbung**
veletrh	**Messe**
trh, tržiště	**Markt**
pojištění	**Versicherung**
pojišťovna	**Versicherungsunternehmen**
výroční zpráva	**Jahresbericht**

účetní uzávěrka	**Jahresabschluss**
vlastní kapitál, cizí kapitál	**Eigenkapital, Fremdkapital**
podpora podnikání	**Wirtschaftsförderung**
programy podpory	**Förderprogramme**
peníze	**Geld**
inflace	**Inflation**
inflační doložka	**Inflationsklausel**
směnný kurz	**Wechselkurs**
směnárna	**Wechselstube**
nájem	**Miete**
cena energie	**Energiepreis**
širokopásmové připojení	**Breitbandanschluss**
mobilní síť	**Mobilfunknetz**
síť	**Netz, Netzwerk**

hospodářské odvětví	**Wirtschaftszweig**
obchod	**Handel, Geschäft**
živnost	**Gewerbe**
řemeslo	**Handwerk**
průmysl	**Industrie**
výroba, produkce	**Produktion**
zpracování	**Verarbeitung**
zemědělství	**Landwirtschaft**
zemědělský trh	**Agrarmarkt**
služba	**Dienstleistung**
bankovní sektor	**Bankensektor**
branže, odvětví	**Branche**
automobilový průmysl	**Automobilindustrie**
autonomní řízení vozidla	**autonomes Fahren eines Fahrzeuges**
pivovar, pivovarnictví	**Brauerei**
elektronický průmysl	**Elektroindustrie**
gastronomie	**Gastronomie**
potraviny	**Lebensmittel**

strojírenství	**Maschinenbau**
informační technika	**Informationstechnik**

rodinný podnik	**Familienunternehmen**
obchodní společnost	**Handelsgesellschaft**
akciová společnost (a. s.)	**Aktiengesellschaft (AG)**
dozorčí rada	**Aufsichtsrat**
předsedkyně/předseda dozorčí rady	**Aufsichtsratsvorsitzende/r**
zasedání dozorčí rady	**Aufsichtsratssitzung**
společnost s ručením omezeným (s. r. o.)	**Gesellschaft mit beschränkter Haftung (GmbH)**
jednatel/jednatelka	**Geschäftsführer, -in**

trh práce	**Arbeitsmarkt**
pracoviště	**Arbeitsplatz**
mzda	**Arbeitslohn**
hodinová mzda	**Stundenlohn**
minimální mzda	**Mindestlohn**
plat	**Lohn, Gehalt**
plný pracovní úvazek	**Vollzeitarbeit**
částečný pracovní úvazek	**Teilzeitarbeit**
dovolená	**Urlaub**
dočasné přidělení zaměstnance jinému zaměstnavateli	**Leiharbeit**
zdravotní pojištění	**Krankenversicherung**
důchodové pojištění	**Rentenversicherung**
nemocenské pojištění	**Krankengeldversicherung**
pracovní neschopnost	**Krankenstand**
zdravotní pojišťovna	**Krankenkasse**
podpora v nezaměstnanosti	**Arbeitslosengeld**
kolektivní smlouva	**Tarifvertrag**
personální oddělení	**Personalabteilung**
stávka	**Streik**
důchod, penze	**Ruhestand, Rente, Pension**

burza	**Börse**
finanční úřad	**Finanzamt**
daň	**Steuer**
daň z nabytí nemovitostí	**Grunderwerbssteuer**
daň z přidané hodnoty (DPH)	**Mehrwertsteuer (MwSt.)**
daň z příjmů	**Einkommensteuer**
clo	**Zoll**
hospodářská komora	**Wirtschaftskammer**
advokát, advokátka	**Anwalt, Anwältin**
advokátní kancelář	**Anwaltskanzlei**
notář, notářka	**Notar, -in**
platební neschopnost	**Zahlungsunfähigkeit**
insolvenční řízení	**Insolvenzverfahren**
oddlužení	**Entschuldung**
insolvenční správce	**Insolvenzverwalter**

Vládní úřad Horních Frank v Bayreuthu
Regierung von Oberfranken in Bayreuth
© Wolfgang Traßl

VYBRANÁ ZEMĚPISNÁ OZNAČENÍ

AUSGEWÄHLTE GEOGRAFISCHE BEZEICHNUNGEN

ZEMĚ, REGIONY, KRAJINY, MĚSTA, ŘEKY, HORY
LÄNDER, REGIONEN, LANDSCHAFTEN, STÄDTE, FLÜSSE, BERGE

V NĚMECKU
IN DEUTSCHLAND

Německo	**Deutschland**
Bavorsko	**Bayern**
Durynsko	**Thüringen**
Sasko	**Sachsen**
Horní Falc	**Oberpfalz**
Horní Franky	**Oberfranken**

Fojtsko / Vogtlandsko	**Vogtland**
Francký les	**Frankenwald**
Smrčiny	**Fichtelgebirge**

Brod nad Lesy	**Furth im Wald**
Cvikov	**Zwickau**
Drážďany	**Dresden**
Lipsko	**Leipzig**
Mnichov	**München**
Mnichov nad Lesy	**Waldmünchen**
Norimberk	**Nürnberg**
Olešnice nad Halštrovem	**Oelsnitz (Vogtland)**
Pasov	**Passau**
Plavno	**Plauen**
Řezno	**Regensburg**
Saská Kamenice	**Chemnitz**

Dunaj	**Donau**
Lesní Nába	**Waldnaab**
Nába	**Naab**
Sála	**Saale**

Český les	**Oberpfälzer Wald**
Krušné hory	**Erzgebirge**
Šumava	**Böhmerwald (Hinterer [Bayerischer] Wald)**

Bílý Halštrov	**Weiße Elster**
Labe	**Elbe**
Odrava	**Wondreb**
Ohře	**Eger (Fluss)**
Svatava	**Zwota (Fluss)**

PŘESHRANIČNÍ
GRENZÜBERSCHREITEND